GEZAGS-ONDERMIJNING in INDIË

HET WANBELEID VAN DRIE GOUVERNEURS-GENERAAL

MOSKOU

GEZAGSONDERMIJNING IN INDIË

HET WANBELEID VAN DRIE GOUVERNEURS-GENERAAL

N.E.N.A.S.U. UTRECHT

MET EEN VOORWOORD
VAN MUSSERT

VOORWOORD

Tijdens mijn reis door Nederlandsch-Indië is het mij duidelijk geworden, dat onze volksgenooten, die 14.000 K.M. van het moederland verwijderd, Neerland's vlag hoog houden, in de periode van 1916 tot 1931 onder een onbeschrijfelijke moreele depressie hebben moeten leven, omdat zij allen zonder uitzondering wisten, dat de hoogste gezagdrager in Nederlandsch-Indië een open oor had voor ieder, die het Nederlandsche gezag ondermijnde.

Ieder die doordrongen was van de noodzakelijkheid, dat Indië vast verbonden zou blijven aan Nederland, vond de deur van het paleis te Buitenzorg gesloten of op een kier. Ieder die min of meer bedekt ophitste tegen het Nederlandsche volksdeel, kon er op rekenen met onderscheiding behandeld te worden.

Eerst de tegenwoordige gouverneur-generaal jhr. mr. B. C. de Jonge heeft aan dezen wantoestand geleidelijk maar zeker een einde gemaakt. Er is weer een Nederlandsch gezag in Indië, in hoogste instantie gedragen door een man, die als landvoogd van Nederlandsch-Indië zijn plicht kent, die weet wat hij aan het Nederlandsche volk en aan de Indische volkeren verplicht is.

Niettegenstaande de economische toestand van een belangrijk deel der bevolking weinig rooskleurig is, is de veiligheid verzekerd. Er is behoorlijk paal en perk gesteld aan den marxistischen invloed van S.D.A.P. en de Communistische Partij, de 2de en de 3de interna-

tionale, die bedekt of openlijk het Nederlandsche volk in den rug aanvallen, daar waar ons volk moeilijkheden heeft te overwinnen.

In de periode 1916 tot 1931 is Indië gebukt gegaan achtereenvolgens onder het bewind van den gouverneur-generaal:

1. 1916—1920 Mr. J. P. Graaf van Limburg Stirum, thans Nederlandsch gezant te Berlijn, die aldaar bekend staat om zijn vijandige gevoelens tegenover de Duitsche Regeering en die daar dus een ergernis is, zoowel voor de Nederlanders in Duitschland als de Duitsche Regeering;

2. 1920—1926 Mr. D. Fock, die na zijn terugkomst Voorzitter werd van den Vrijheidsbond en eerst onlangs door de N.S.B. uit de Eerste Kamer is verwijderd;

3. 1926—1931 Jhr. Mr. A. C. D. de Graeff, de huidige minister van Buitenlandsche Zaken, die bezig is de verhouding met Italië, die niets te wenschen overliet, zooveel mogelijk te vertroebelen, waardoor het hem inderdaad zal gelukken den heer Litwinof vriendelijk voor hem te stemmen.

Ik acht het gewenscht het *„beleid"* van dit drietal landvoogden aan de openbaarheid prijs te geven.

Het volgend jaar zal er n.l. wederom moeten worden voorzien in de bezetting van den troon te Buitenzorg. Alles wat rood en roze is en dat strekt zich veel verder uit dan van de communisten tot en met de vrijzinnig-democraten, zal zich inspannen om een zoodanig opvolger te doen benoemen dat het opbouwende werk van den huidigen gouverneur-generaal zooveel mogelijk zal worden afgebroken door zijn opvolger.

Het is daarom van het grootste belang, dat het Nederlandsche volk leering trekke uit het jongste verleden.

Een volgende periode van defaitisme verdraagt Nederlandsch-Indië niet meer, dat zou het einde beteekenen van het Nederlandsche imperium en daarmede van het zelfstandige Nederlandsche volksbestaan.

MUSSERT

Utrecht, September 1935.

Indië van 1916 tot 1920 onder G.-G. Van Limburg Stirum

WANNEER eenmaal de geschiedenis van het landvoogdelijk Inlandsch politiek beleid der Nederlandsch-Indische landvoogden zal worden geschreven, dan zal daaruit blijken, dat aan mr. J. P. Graaf van Limburg Stirum, die van 1916 tot 1920 in Indië het bewind voerde, de niet benijdenswaardige eer toekomt de landvoogd te zijn geweest die, deels door zijn gemis aan kennis van aard en karakter van den Oosterling, maar in hoofdzaak door de eminente fout om, voor de bepaling van zijn Inlandsch politiek beleid, in het kielzog te varen van hyper-ethische representanten van de défaitistische, „Indië los van Nederland" als devies in zijn wapenschild voerende, beruchte, Leidsche school, den invoer onder de Indische volkeren mogelijk gemaakt en vergemakkelijkt te hebben van revolutionnaire beginselen op communistischen grondslag.

Zijn volstrekt verkeerd inzicht in zijn landvoogdelijken plicht ten deze, kwam overtuigend tot uiting in zijn misplaatst tolerante houding zoowel tegenover communistisch-revolutionnaire volksmenners van Nederlandsche herkomst, als tegenover inheemsche politiek-verdwaasden, die daartoe door bedoelde volksmenners afgericht en aangezet, hun rasgenooten tegen het wettig gezag opzetten.

Wij geven ten bewijze hiervan een kort historisch overzicht van de actie der revolutionnaire raddraaiers die onder het bewind van dezen landvoogd hun verderfelijken invloed op de Indische bevolking uitoefenden.

Het was het tegenwoordige revol. social. kamerlid H. J. F. M. Sneevliet die, op het in 1916 te Semarang gehouden congres van de Indische Sociaal-Democratische Vereeniging, voor het eerst openlijk verklaarde dat het streven dier, in 1914 door hem opgerichte partij, er op gericht moest zijn om bij den Inlander het „revolutionnair sentiment" op te wekken. In overeenstemming

daarmede werd daarop door hem en de zijnen op vergaderingen en in geschriften ijverig in dien revolutionnairen geest gewerkt. Hoewel de Indische regeering zeer goed wist wat voor vleesch zij aan Sneevliet in de kuip had, omdat deze in Nederland jaren lang voorzitter van de roode Vereeniging van Spoor- en Tramwegpersoneel geweest was, liet zij hem ongestoord zijn verderfelijke actie voeren.

In Maart 1917 publiceerde Sneevliet — aangemoedigd door het uitblijven van eenigerlei belemmering aan zijn actie in den weg gelegd — in het Semarangsch dagblad De Indiër een artikel, getiteld „Zegepraal", waarin hij de Russische revolutie verheerlijkte en aan de Inlandsche bevolking ten voorbeeld stelde. Dit bezorgde hem een strafvervolging waarvan hij echter ongelukkigerwijze niet alleen ontslagen werd, maar die hem zelfs zóódanig relief gaf dat hij aangesteld werd tot Secretaris tevens bezoldigd propagandist bij de roode Indische Vakvereeniging van Spoor- en Tramwegpersoneel. Door dit succes aangemoedigd en thans allen tijd en gelegenheid hebbende om zijn ontbindende actie krachtig te ontplooien, organiseerde hij zijn strijd tegen het wettig gezag geheel volgens de communistische strijdwijze, daarin ijverig bijgestaan door zijn partijgenoot J. A. Brandsteder, terwijl hij zich vaster aansloot bij zijn partijgenooten G. van Burink en A. Baars, beiden ook in het Nederlandsche politieke leven welbekende felroode figuren.

Hoewel een krachtige groei der communistische beweging daarvan het natuurlijk gevolg was, bleef de regeering lijdelijk toeschouwster. Daardoor nog driester geworden, maakten Sneevliet c.s. voor hun communistische beginselen en revolutionnaire leerstellingen thans ook school onder jonge, half- en onontwikkelde, politiek volkomen onervaren, dus gemakkelijk te misleiden Javaansche nationalisten, waarvan zij velen om zich verzamelden. Hieronder nam de hartstochtelijk nationalistische Javaan Semaoen, over wien wij het later uitvoeriger zullen

hebben, een eerste plaats in. Van toen af dagteekent de krachtige ontwikkeling der revolutionnaire stroomingen onder communistische vlag in de Inlandsche volksbeweging. Het consequent volgehouden niet willen zien der regeering van het dreigend gevaar, zoowel als de economische tijdsomstandigheden — schaarschte en duurte — vormden een gunstigen voedingsbodem voor revolutionnaire propaganda.

In woord en geschrift werd door deze groep van personen onder de bevolking doorloopend actie gevoerd tot het stelselmatig aankweeken van een geest van ontevredenheid, wantrouwen en verzet tegen de landsregeering.

Openlijk en opzettelijk werden het Gouvernement, het Bestuur, de Politie verdacht gemaakt, gehoond en beschimpt.

Op deze wijze werd, onder de oogen en met goedvinden der Regeering, van 1916 tot 1918 door Sneevliet c.s. en van 1919 tot 1921 door Baars c.s. — Sneevliet werd in December 1918 en Baars in Mei 1921 te elfder ure geïnterneerd — de geest en het gemoed der inheemsche bevolking vergiftigd met het gezag ondermijnende, revolutionnair-communistische leerstellingen en leuzen.

Ten bewijze van de juistheid van ons betoog zullen wij onze, in het vorenstaande opgesloten acte van beschuldiging documenteeren op een wijze die geen tegenspraak duldt. Wij citeeren daartoe uit de *officieele* externeeringsbesluiten van Sneevliet en Baars de volgende, hen door de *regeering zelve* ten laste gelegde feiten:

> de ondermijning van de steunpilaren van het Gezag en van de waarborgen voor orde en rust;
>
> het *sedert jaren* geregeld en stelselmatig in revolutionnaire richting drijven der Indische bevolking;
>
> het *jaren lang* werken en streven naar het kunstmatig verwekken van de „volkswoede die het bestaand gezag zal weg-

vagen"[1]) door met woord en geschrift te propageeren dat in Indië een onhoudbare situatie bestaat welke moet leiden tot de revolutie;

dat dit streven vooral hierom zoo gevaarlijk moet worden geacht wijl het zich ook richt tot de millioenen analphabeten en de half ontwikkelden, behoorende tot de niet-Europeesche bevolking van Indië, en wijl bij deze personen dan tevens godsdienst- en rassenhaat wordt aangekweekt en bevorderd;

dat inzonderheid in hooge mate bedenkelijk moet worden geacht de oprichting van communistische cursussen, ten doel hebbende om jongelieden tot propagandisten van de revolutie te vormen.

Tot zoover onze citaten. Een ieder, die bekend is met de soberheid en gereserveerdheid, waarmede de regeering in besluiten als de onderwerpelijke zich pleegt uit te spreken, zal erkennen dat deze aanhalingen zóó welsprekend zijn dat ieder commentaar daarop overbodig is.

Intusschen suggereeren die citaten met onweerstaanbaren drang de volgende vragen:

1. Was het in de externeeringsbesluiten aan de raddraaiers ten laste gelegde feit, dat zij hun luguber bedrijf jaren lang konden uitoefenen hun schuld of de schuld der regeering die hen al die jaren met ontstellende miskenning van de eischen der gezagshandhaving, hun gang liet gaan?

2. Was het der regeering niet ook reeds vóór dit communistisch-revolutionnair gewroet bekend dat de Indische bevolking voor ruim 90 pct. uit analphabeten en uit vele millioenen half-ontwikkelde niet-Europeanen en niet-Christenen bestaat en dientenge-

---

[1]) Woorden door Baars zelf in zijn memorie van verdediging gebezigd.

volge door geslepen demagogen gemakkelijk tot rassen- en godsdiensthaat is op te ruien? En zoo haar dit bekend was, welk voordeel zag zij dan in het jaren lang toelaten van de, achteraf door haar zelf gebrandmerkte, communistische actie dezer demagogen?

Er is echter meer.

Nog overmoediger geworden door de in hun oogen van vrees getuigende lankmoedigheid der regeering — het was nog in den tijd van vóór die externeeringen — werden ook het leger en de *vloot* in de revolutionnaire beweging betrokken. Sneevliet werd daarin zeer krachtig bijgestaan door Brandsteder, redacteur van de Soldaten- en Matrozenkrant, die, als oudleider van de hoofd-afdeeling „Indië" van den Bond van minder marinepersoneel in Nederland, zijn sporen op revolutionnair-agitatorisch gebied verdiend had, en dus in de politiekonmondige inlandsche maatschappij een dubbel gevaarlijk element was, hetgeen der regeering uiteraard bekend was.

Door deze twee staatsgevaarlijke individuën werd actieve propaganda onder soldaten en *matrozen* gevoerd, bij wie, naar zij openlijk verkondigden, „inzicht moest worden bijgebracht en een geest van verzet en geestdrift moest worden gewekt"!

Op hun instigatie werd te Soerabaja, naar bolsjewistisch model, opgericht een *„Raad van Matrozen en Mariniers."* De soldaten werden aangespoord om dat voorbeeld te volgen, hetgeen ook daadwerkelijk geschiedde toen de berichten van de Novemberrevolutie in Centraal-Europa van 1918, in Indië bekend werden.

Wat met deze actie werd beoogd, bleek duidelijk toen, nadat de regeering Brandsteder van 1917 tot en met 1919 ongestoord zijn gang had laten gaan, diens ophitsende actie praktische gevolgen ging vertoonen. Eerst toen greep de regeering in, door ook

Brandsteder eind September 1919 te externeeren.

Wat deze, voor de betrouwbaarheid van land- en zeemacht hoogstgevaarlijk agitatorische krijgstucht-ondermijnende actie betreft, meenen wij ons ook thans weder op geen eerlijker en onbetwistbaarder standpunt te kunnen stellen dan door uit Brandsteders uitzettingsbesluit te citeeren wat door de *regeering zelve* aan dezen aartsopruier werd ten laste gelegd, n.l.:

„dat hij in de *Soldaten- en Matrozenkrant* in de jaren 1918 en 1919 een reeks van artikelen publiceerde en pamfletten verspreidde die klaarblijkelijk zijn openbaar gemaakt met de bedoeling de krijgstucht te ondermijnen, aan de mindere militairen en matrozen het vertrouwen in hun meerderen en in het bestuur van leger en vloot te ontnemen, en hen aan te zetten tot handelingen van revolutionnairen aard;

dat die geschriften in zekere mate ook die gevolgen hebben gehad;

dat die publicaties niet zoozeer misstanden beschrijven (zooals Brandsteder beweerde) als wel een met de werkelijkheid niet overeenstemmende hatelijke voorstelling geven van het soldaten- en matrozenleven en van de gevoelens van officieren en onder-officieren ten opzichte van hun ondergeschikten;

dat hij die geschriften enkel publiceerde „om de soldaten en matrozen te winnen voor de bonden waarvoor hij propaganda maakte en voor de revolutie waarop hij hoopt;

dat hij zelf erkend heeft „dat hij het zelfs als zijn duren plicht beschouwt de openbare rust en orde in gevaar te brengen en te blijven brengen."

Terwijl Sneevliets externeeringsbesluit voorts nog werd gemotiveerd met de woorden:

„dat hem moet worden belet voort te gaan met zijne pogingen een geest van ongehoorzaamheid en tuchteloosheid in leger en vloot te verwekken, waardoor zij, in stede van een steun voor het Gezag, zouden worden tot een bron van ge-

vaar voor de openbare rust en de ontwikkeling dezer gewesten."

Ziedaar het heilloos resultaat van de door den landvoogd *jarenlang* getolereerde, de krijgstucht in leger en vloot ontbindende revolutionnaire actie van een individu als Brandsteder, die niet eens in het bezit was van een wettige vergunning tot verblijf in Indië en aan wien dus reeds dadelijk na zijn eerste revolutionnair-agitatorisch optreden, door de Regeering zonder vorm van proces den politieken nek had kunnen zijn omgedraaid! Dat dit niet geschiedde, bewijst overtuigend, dat aan den landvoogd ieder juist inzicht ontbrak in de consequenties van het feit:

dat het Indische leger en de Indische marine voor het overgroote deel uit Inlanders bestaat, m.a.w. uit elementen behoorende tot het z.g. „overheerschte" ras, wier vatbaarheid voor stelselmatige, georganiseerde opruiïng tot ongehoorzaamheid aan hun bijna uitsluitend tot de z.g. „overheerschers" behoorende hoogeren en hoogsten in rang, oneindig grooter is dan in het moederland of in andere Westersche landen het geval is; dat, ook afgescheiden daarvan, in het Indische leger en bij de Indische vloot *de natuurlijke tegenkrachten ontbreken*, welke opzettelijke ondermijning van de krijgstucht bij de defensie in het moederland — hoe gevaarlijk op zichzelf dan ook — oneindig minder verderfelijk doen zijn, doordat de Inlandsche soldaten, matrozen en mariniers uit het meest onontwikkelde deel eener primitieve Oostersche maatschappij gerecruteerd worden, m.a.w. een kritiekloos en even gemakkelijk te misleiden materiaal zijn als de groote onontwikkelde en analphabetische massa der Inlandsche bevolking zelf; dat door de externeering van enkelen der gevaarlijkste Europeesche opruiers, z.a. vanzelf spreekt, geen einde werd gemaakt aan het bestaan der door deze demagogen tot agitatorische leiders afgerichte Europeesche en Inlandsche, tot het leger en de vloot behoorende elementen, die dus groot gevaar

voor de betrouwbaarheid van datzelfde leger en diezelfde vloot *bleven* opleveren;

dat de door hen in geest en gemoed van duizenden politiek volkomen onervaren Inlandsche soldaten, matrozen en mariniers uitgestrooide zaad van ontevredenheid, wantrouwen en haat tegen hun meerderen in rang, door die externeering niet werd uitgeroeid, en dat het kwaad der jaren lang ondermijnde krijgstucht daarmede niet werd weggenomen.

In dit licht beschouwd zijn de conclusies, waaraan niet te ontkomen valt, deze:

dat onder het bewind van den gouverneurgeneraal Van Limburg Stirum, met medeweten en goedvinden en onder de oogen der regeering zelf, *de hechte grondslag gelegd is* voor een gezagsondermijning, o.a. *bij de vloot,* die, zooals zou blijken, in haar verdere ontwikkeling heeft geleid tot de voor het prestige der Nederlandsche natie vernietigende muiterij op „De Zeven Provinciën!"

dat zijn verderfelijke tolerantie met opzicht tot ondermijning van het gezag en tot vergiftiging van den volksgeest in Nederlandsch-Indië — terecht als het kostbaarst kleinood in de Kroon der Nederlanden beschouwd — den import van het funeste revolutionnair communisme heeft mogelijk gemaakt, dat zich in zijn verdere ontwikkeling zou wreken op een wijze, zóó vreeselijk, dat zij in de Nederlandsche koloniale geschiedenis der laatste eeuwen zonder precedent is!

Kenschetsend voor de huidige verwording van het Nederlandsche parlementarisme is het, met de diepste verontwaardiging door ons in herinnering gebracht feit dat de wegens ernstige ondermijning van de openbare rust en orde in Nederlandsch-Indië en van de krijgstucht bij leger en vloot daar te lande, uitgezette revolution-

nair-communist Sneevliet, die na zijn uitzetting — in dienst van de bolsjewistische Komintern, van uit Shanghay (China), waar hij een communistisch centrum stichtte — Indië met zijn verderfelijke actie bleef bestoken, voor die langdurige, trouwe en gewichtige diensten aan zijn partij bewezen, verheven werd op de eeregestoelten van lid van den Hoogen Raad van Arbeid, van lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland en van lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal!

Indië van 1920 tot 1926 onder G.-G. Fock

Wij komen thans aan het Inlandsch politiek regeerbeleid van den gouverneur-generaal mr. D. Fock, die van 1920 tot 1926 in Nederlandsch-Indië den scepter voerde.

Geen adept van de Leidsche School zijnde, daarentegen veeljarige kennis bezittende van Indië (als advocaat en procureur aldaar opgedaan), bovendien oud-gouverneur van Suriname en oud-minister van Koloniën, zoodat hij terecht als degelijk kenner van het Indische land en volk mocht worden beschouwd, hadden zij die het goed met Indië meenden, van zijn regeering de hoogste verwachtingen.

Wij zullen zien, hoe de demo-liberale beginselen en partijleuzen, waarin deze landvoogd in zijn meer dan 20-jarige partijpolitieke loopbaan hopeloos gevangen was geraakt, zijn beleid met opzicht tot de z.g. Inlandsche beweging tot een jammerlijk fiasco maakten.

In Mei 1920 werd de hooger genoemde, door den uit Indië gezetten communist Sneevliet opgerichte Indische Sociaal-Democratische Vereeniging omgedoopt in de „Perserikatan Kommunist di India" (kortheidshalve voortaan aan te duiden met de letters P.K.I.), d. i. de Indische communistische Partij, welke onder het bestuur van den G.-G. Fock zulk een uiterst belangrijke rol zou spelen.

Voormannen in deze beweging waren de

bekende revolutionnairen Semaoen, Darsono, Bergsma en Tan Malaka. In de Kerstdagen van dat jaar, 1920, had een buitengewoon congres der P.K.I. plaats, waarop *met algemeene stemmen het hoogst belangrijk besluit tot aansluiting bij Moskou werd genomen!* De Indische Communistische Partij was daardoor met voorbedachten rade een sectie geworden van de IIIde Internationale. Daarmede aanvaardde zij vrijwillig alle verplichtingen aan de met dat instituut verbonden secties opgelegd. Onder die verplichtingen was voor de Communistische Partij in koloniale landen vooral van gewicht *de plicht tot vorming van een illegaal organisatie-apparaat* dat op het beslissende moment de partij behulpzaam zou moeten zijn, *om de revolutie met daden te steunen!*

Andere door de Komintern voorgeschreven en door de P.K.I. aanvaarde plichten waren o.a.:

1. Er moet klassenstrijd tot het uiterste gevoerd worden; alle verzet daartegen moest zoo noodig in stroomen bloeds gesmoord worden.

2. Burgeroorlog en proletarische dictatuur zouden krachtdadig en agitatorisch op legale en illegale wijzen allerwegen worden verbreid.

3. De vorming, allerwegen, van communistische cellen.

Van welken ernst dit alles was, blijkt ten duidelijkste uit het feit, dat het de praktische uitwerking was, eensdeels van de bolsjewistisch alleszins juiste stelling, dat de koloniën een der voornaamste krachtbronnen der moederlanden zijn; anderdeels van het logisch daarbij aansluitend, in 1920 op het tweede Komintern-congres te Moskou door Lenin uitgegeven, even geniaal als misdadig wachtwoord: *Vous viendrez à bout de l'Occident, par l'Orient!* De bedoeling daarvan was om, met gebruikmaking van de bewustwording der koloniale en halfkoloniale volkeren, Azië tegen de blanke rassen op te zetten, om alzoo — dóór de koloniën heen — de moederlanden in het hart te treffen!

Geheel in overeenstemming daarmede verkondigden Lenin's aanhangers: „de *revolutionnaire* strijd is de eenige weg voor de bevrijding der Oostersche volkeren van de onderdrukking en uitbuiting door het Westen." Overigens werd deze revolutionnaire strijd niet alleen binnen de koloniën, maar ook *internationaal,* o.a. voor geheel Azië georganiseerd.

Even gevaarlijk als doeltreffend was overigens het door Moskou uitgegeven consigne, om dezen revolutionnairen strijd te voeren onder den dekmantel van de koloniaal-nationalistische beweging, omdat het voor een koloniale regeering oneindig gemakkelijker is den strijd tegen een *zuiver* revolutionnaire beweging te voeren dan tegen een revolutionnaire actie, welke zich vermengt met en den strijd voert onder het mom van een beweging van koloniaal-nationalistischen aard!

Voorts is in dit verband van veel belang, dat in 1919 de IIIde Internationale te Moskou werd gesticht met als devies o.a. de „bevrijding der koloniale slaven in Azië," enz. In 1920, 1921, 1922 en 1924 werden te Moskou resp. het IIde Congres der Komintern (o.a. betreffende revolutionneering der Oostersche volken), het IIIde Congres (o.a. betreffenden den illegalen arbeid der Communistische partijen, óók in de koloniën), het IVde Congres (o.a. betreffende praktische toepassing van den klassen- en rassenstrijd, óók in de koloniën) en het Vde Congres (o.a. betreffende bolsjewiseering van den communistischen strijd, vooral in de koloniën) gehouden.

De op deze congressen genomen, voor Indië buitengewoon belangrijke besluiten en beslissingen waren aan den, zoowel wat personeel als wat materieel betreft, aan zeer hooge eischen beantwoordenden *Indischen politieken recherche-dienst* bekend en werden uiteraard volledig ter kennis van de regeering gebracht, zoodat deze doorloopend gewaarschuwd werd voor de uit Moskou dreigende gevaren.

Aldus was, *in a nutshell,* met opzicht tot

het communisme, de politieke situatie in Nederlandsch-Indië, toen de heer Fock aldaar het bewind voerde. Wij zullen thans in beschouwing nemen, op welke wijze deze landvoogd met de wetenschap van het vorenstaand gewapend, in Nederlandsch-Indië tegen het communistisch gevaar optrad.

In 1921 werd onder de leiding van de bekende communisten Bergsma, Tan Malaka, Semaoen, e.a. te Jogja de *„Revolutionnaire Vakcentrale"* gesticht. Kort daarop deed zich voor dit revolutionnaire lichaam een welkome gelegenheid voor, om zich te mengen in een ernstige stakingsbeweging onder het Inlandsch pandhuis-personeel, welke uitgebroken was naar aanleiding van een conflict niet van economischen, maar van *zuiver ambtelijk-disciplinairen aard.* Het hoofdbestuur der Revolutionnaire Vakcentrale vaardigde, hoewel het als zoodanig met deze staking niets uitstaande had, niettemin een „manifest" uit, waarin *alle* werknemers van *alle* bedrijven in Indië werden opgeroepen om de stakers te steunen en op te wekken tot een *algemeene werkstaking.*

In vele heftige propaganda-bijeenkomsten werd door Bergsma en Tan Malaka het conflict toegespitst tot een politieke actie „tegen den overheerscher." In opruiende termen werd verklaard, dat men wilde politieke oogmerken had en aanstuurde op omverwerping van het bestaande gezag.

Dat deze twee leiders ook communisten van de daad waren, bewezen zij, doordat zij zich in het bijzonder tot taak stelden, om de groote massa der arbeiders naar communistische methoden tot revolutionnaire *actie* te brengen, overeenkomstig de beginselen der Komintern tot aan de dictatuur van het proletariaat.

De regeering was van meening, dat in een heterogene samenleving als de Indische zulk een het gezag ondermijnende actie niet kon worden geduld. In Maart 1922 werd Bergsma geëxterneerd en Tan Malaka op een veraf gelegen eiland van den Archipel geïnterneerd. Dit krachtig optreden der regeering was volkomen gemotiveerd en getuig-

de van goed beleid, vooral ook omdat Tan Malaka, mede op andere wijze, reeds had bewezen, een vooraanstaand en gevaarlijk communistisch leider te zijn, die een funesten invloed uitoefende op de Inlandsche jeugd door bevordering van het onderwijs „op proletarischen grondslag" en door daadwerkelijke jeugdopvoeding en jeugdorganisatie naar communistische beginselen, tot welk doeleinde hij een eigen, druk bezochte Inlandsch propagandistisch-communistische school in het leven had geroepen.

Volstrekt onbegrijpelijk was echter de daarop gevolgde beslissing van den landvoogd, om de interneering van Tan Malaka naar een eenzaam eiland, waar hij voor de samenleving onschadelijk zou zijn geweest, op diens verzoek te wijzigen in een vergunning om Nederlandsch-Indië te verlaten, werwaarts hij verkoos. Volstrekt onbegrijpelijk, omdat het den landvoogd immers bekend was dat, zooals wij reeds zagen, de Moskousche koloniale actie zich niet alleen tot Nederlandsch-Indië bepaalde, maar ook internationaal, o.a. voor geheel Azië was georganiseerd.

Gevolg van deze — alleen uit zijn demo-liberaal politieke mentaliteit te verklaren — misplaatste tolerantie van den landvoogd was dan ook, dat Tan Malaka, van zijn herkregen vrijheid gebruik makende, zich naar Berlijn begaf (toenmaals het prominent door Moskou georganiseerd en gefinancierd communistisch centrum voor West-Europa) en vandaar naar Moskou, waar hij aan de bekende „Oostersche Universiteit" zich verder in de communistische leer bekwaamde en in 1922 het IVde Congres der Komintern bijwoonde als vertegenwoordiger van Java. Vervolgens begaf hij zich naar Oost-Azië, waar hij beurtelings te Sjanghai, Canton, maar vooral te Singapore, dus in de onmiddellijke nabijheid van Indië, voortdurend persoonlijke aanraking had en deskundig communistisch adviseur was van de voornaamste communistische leiders in Indië. Wij zullen later gelegenheid hebben nader aan te toonen, in welke

ernstige mate 's landvoogds fataal toegeeflijke houding tegenover dezen bekend fellen tegenstander van het Nederlandsch gezag, ten detrimente van Nederlandsch-Indië was!

Inmiddels was een geest van ontevredenheid ontstaan bij de leden van de Vereeniging voor spoor- en tramweg-personeel wegens noodzakelijke bezuinigingen, waartoe verschillende bedrijven door den nood der tijden gedwongen waren. De P.K.I. maakte natuurlijk ook van deze gelegenheid onmiddellijk gretig gebruik, om de belangen van het communisme te dienen. Aan Semaoen en Darsono, prominente voormannen der P.K.I. die zij waren, kostte het niet veel moeite, de zich openbarende ontevredenheid tot verzetsgeest aan te blazen. Deze actie bezorgde hen de *ernstige waarschuwing* der regeering, dat zij zich in hun woorden en daden zéér moesten matigen....

Deze waarschuwing werd door hen beantwoord met de insolente verklaring *niet* te kunnen garandeeren aan den wensch der regeering te zullen voldoen en met *een rechtstreeksche opwekking tot staking!* Deze slag op haar aangezicht liet de regeering op zich zitten, zoodat beide opruiers ongestoord hun ondermijnenden arbeid konden voortzetten, waarvan zij een goed gebruik maakten.

Hun krachtige propagandistische actie leidde ten slotte tot een ernstige staking bij de Staatsspoorwegen; ook een deel van het personeel van groote particuliere maatschappijen ging tot staking over. Door toeneming dezer beweging werd de toestand zelfs zóó gevaarlijk, dat de spoor- en tramwegen, de werkplaatsen en andere inrichtingen onder strenge militaire bewaking moesten worden gesteld en in het Wetboek van Strafrecht een nieuw artikel werd ingelascht tot strafbaarstelling van opruiïng tot staking.

Aangezien bij een voortzetting dezer actie zeer ernstig gevaar dreigde voor de openbare rust en orde, greep de Regeering eindelijk in door Semaoen in Augustus 1923 te interneeren op een afgelegen eiland in de

buitengewesten waar hij onschadelijk voor de gemeenschap zou zijn geweest, indien de landvoogd thans niet opnieuw zich door zijn liberalistische tendenzen had laten verleiden om de persoonlijke vrijheid van dezen opruier tot het in praktische toepassing brengen van zijn, de maatschappelijke orde ondermijnende politieke overtuiging, te stellen boven het belang dier Maatschappij zelve! In weerwil van de ondervinding opgedaan met den toen reeds bijna anderhalf jaar door Tan Malaka uitgeoefenden, voor Indië funesten invloed, werd aan het gezond verstand èn aan 's Lands belang *opnieuw* geweld aangedaan door ook aan dezen hartstochtelijken vijand van het Nederlandsch Gouvernement te vergunnen om zich buiten Nederlandsch-Indië te begeven.

Semaoen vertrok naar Amsterdam, waar in 1924 op zijn instigatie een Vereeniging van Indisch Scheepspersoneel der Indische Mailbooten werd gesticht, waarover door hem vooraf overleg was gepleegd met de *„Roode Vak-internationale" van Moskou.* Samenwerking van deze vereeniging met Indische bonden van zeelieden en scheepsarbeiders, leidde vervolgens tot vorming van een „eenheidsfront in Azië" onder de haven- en scheepsarbeiders, conform het besluit der *„Communistische Pacific-conferentie"* in Canton, en ten slotte tot oprichting van een „arbeids-secretariaat" *in Indië* voor de *„re- „revolutionnaire arbeiders"!* Daarna begaf Semaoen zich — kon het anders? — naar Moskou, waar hij o.a. het Vde Congres der Komintern als vertegenwoordiger van Java bijwoonde en waar hij levendig deel nam aan de organisatie van den communistisch-kolonialen strijd en zich grondig op de hoogte stelde van de communistisch-koloniale strijdmethoden. Aldus ten strijde toegerust begaf hij zich, op het voetspoor van zijn voorganger Tan Malakka, naar Oost-Azië, waar hij (vurig revolutionnair die hij was) inzonderheid van uit Canton en Singapore, nauw persoonlijk contact onderhield met de voornaamste voormannen onder de

Indische communistische leiders, voor wie hij niet alleen een hen steeds tot nieuwen moed en actie bezielend adviseur was, maar tevens als schakel en tusschenpersoon van de Komintern te Moskou fungeerde!

Was door de regeering aldus op al zeer weinig effect sorteerende wijze tegen Semaoen opgetreden, tegen de P.K.I., die toch het lichaam was geweest, dat in de eerste plaats schuld had aan de zoo bedenkelijke spoorwegstaking, werden door haar geen maatregelen noodig geacht.

Had de landvoogd voor den geschetsten toestand het juiste politiek inzicht bezeten, dan had hij, zoodra op de beschreven wijze niet alleen in woord maar ook *met de daad* bewezen was, dat de P.K.I. het bepaaldelijk op de ondermijning van de gevestigde orde van zaken toelegde, deze vereeniging als zijnde in strijd met de openbare orde tot verboden vereeniging verklaard, en voorkomen dat zij — hetzij onder anderen naam, dan wel in anderen vorm — herleefde. Dit was zijn dure plicht geweest. Een plicht, waarvan de vervulling niet moeilijk was, omdat hij daartoe èn het vermogen bezat, èn afdoende middelen tevens, dank zij den uitstekend geoutilleerden Indischen politieken recherche-dienst waarover hij beschikte!

Dat hij dit naliet, was een hoogst ernstige fout die zich, zooals wij zullen zien, aanstonds wreekte. Dit maakte het n.l. mogelijk, dat nog in hetzelfde jaar, 1924, een innige verbinding tot stand kwam tusschen de P.K.I. en de roode afdeelingen der Sarekat Islam (Sarekats rajat). Het gevaar daarvan niet beseffende, liet de Regeering toe dat er, tot vaststelling van het organisatorisch systeem dier verbinding, in Juni 1924 te Batavia een communistisch congres werd gehouden van bijzonder revolutionnairen aard. En dat hoewel nota bene kort te voren te Jogja door een communist een bom-aanslag op den G.G. was gepleegd, welke alleen däärdoor verijdeld werd, doordat de geworpen bom inplaats van *in* den auto van den landvoogd, daar *onder* terecht

kwam, als gevolg waarvan een der omstanders gedood werd.

De regeering liet zelfs toe, dat voor evenbedoeld congres veel openbare reclame werd gemaakt. Achter den voorzittersstoel hing een portret van Karl Marx, waaromheen in het Maleisch allerlei opschriften als „Proletariërs der geheele wereld, vereenigt U!" en „Leve de Wereld-Sovjet!" Voorts hingen portretten van Lenin, Trotzky, Sun Yat Sen en van de verbannen communistische oproerkraaiers Sneevliet, Tan Malaka en Semaoen aan den wand.

Op dit congres werd behalve het „Partij-reglement" o.a. ook vastgesteld het „Politiek Strijdprogram". Dit strijdprogram gaf als einddoel aan de oprichting van Sovjet-lichamen, van fabrieks-, van districts-, provincie- en eiland-Sovjets en ten slotte van een centrale lands-Sovjet, in één woord een volslagen bolsjewiseering van de landsregeering. Leger, vloot en luchtmacht moesten worden afgeschaft. Het doel moest worden bereikt, niet door het voortbrengen van verlangens bij de regeering, maar door de kracht van het revolutionnaire volk van Indonesië!

Darsono, voorzitter der P.K.I., zeide op dit congres in een groote indrukmakende rede, dat met behulp van zijn partij het kapitalisme in Indië moest worden vernietigd. Voorts vestigde hij in het bijzonder de aandacht op de revolutionneering van de vakbeweging door oprichting van bonden onder de Revolutionnaire Vakcentrale. Aan het jeugdwerk en aan het *onderwijs in communistischen zin* moest voortdurend groote aandacht worden gewijd. Voor de oprichting en uitbreiding der communistische scholen was reeds een fonds gesticht. Op de Tan Malaka-scholen werd bij de jeugd zelfstandigheid en durf aangekweekt. Knapen

en meisjes leerden de Internationale zingen en in roode kleeding marcheeren, enz., enz.

Dit congres werd te Batavia, *onder den rook van het landvoogdelijk paleis*, in tegenwoordigheid van hooge en lage politie-autoriteiten en van vertegenwoordigers van het Bureau voor Inlandsche Zaken, ongehinderd gehouden. *Kon* het anders of de vele duizenden onontwikkelde, kritieklooze, zelfs met de bedriegelijkste voorspiegelingen gemakkelijk te misleiden, voor meer dan 90% analfabetische toehoorders, moesten wel van dit congres, waar een kunstmatig aangekweekte sterk anti-Westersche sfeer heerschte, den diepen indruk mee naar huis nemen dat de Indische Regeering òf het met al het aldaar verkondigde eens was, òf *te vreesachtig*, dan wel te *zwak* was om het tegen deze communistische-revolutionnaire ophitserij op te nemen.

Gij meent dat, nu de P.K.I. zich thans openlijk en op de meest overtuigende wijze als een zuiver communistisch-revolutionnaire vereeniging had doen kennen; als een organisatie, waarvan in een bontgeschakeerde, uit tal van rassen samengestelde, geestelijk zoo goed als geheel onmondige koloniale maatschappij als Indië niets dan onheil kon voortspruiten zij eindelijk tot verboden vereeniging werd verklaard? Gij dwaalt.[1]) De P.K.I. kon blijven voortgaan haar noodlottig spel door te zetten, onder de oogen en met goedvinden van den Landvoogd. Dat de P.K.I. daarvan een vruchtbaar gebruik maakte, zal u blijken.

Onmiddellijk na dit congres werden de aanvaarde beginselen met voortvarendheid in toepassing gebracht. Gedachtig aan het wijze woord: *geef mij de jeugd en ik heb het gansche volk*, werden, krachtens Mos-

---

[1]) Wanneer bij den lezer twijfel mocht rijzen over de juistheid der vermelde, bijna ongeloofelijke feiten, kan hij zich van de volstrekte waarheid daarvan overtuigen uit de aan authentieke documenten ontleende werken van den Heer J. Th. Petrus Blumberger getiteld „de Communistische Beweging in N. I." en „de Nationalistische Beweging in N. I.".

kousche instructies, inzonderheid alle krachten gewijd aan de opvoeding en opleiding, vooral van kinderen, in communistischen geest. Overal verschenen communistische Sarekat Rajat-scholen en schooltjes. Onder het jeugdwerk behoorde ook de vorming van een „Jeugd-leger" overeenkomstig het sovjet-systeem. Snelcursussen voor volwassenen en jongeren werden gehouden tot vorming van actieve communistische propagandisten. Bolsjevistische roode kernen werden uitgezaaid die allengs (bijv. door tienmannenbonden; sneeuwbal-systeem) zouden kunnen uitgroeien tot krachtige woekerplanten. Voorts werd met grooten ijver en toewijding de, vooral in een koloniale maatschappij, waar de van nature bestaande anti-these „heerscher-overheerscher" zoo gemakkelijk in funesten zin is uit te buiten, geraffineerd-bedenkelijke cel of kernvorming volgens Komintern-voorschriften op groote schaal ingevoerd, niet alleen onder de massa, maar ook *in alle overheidsinstellingen en bedrijven, ook en vooral bij het leger, de politie, enz.!*

Gij denkt ongetwijfeld, dat deze voortgezette, stelselmatige gezagsondermijningsactie den landvoogd thans eindelijk zou bewegen om in te grijpen! Gij vergist u andermaal. Het spijt ons, dat ons verhaal even eentonig zal moeten zijn als Multatuli's bekende verhaal van Saïdja en de hem ontstolen buffels; van een onschadelijkmaking van de P.K.I. was bij dezen, in gehoorzaamheid aan de demo-liberale partij-discipline groot geworden landvoogd ook ditmaal geen sprake.

Evenals tevoren was ook thans weder — kon het anders? — deze onthoudings-politiek der regeering olie op het vuur der communistische actie.

Gevolg daarvan was o.m., dat het aantal communistisch-revolutionnaire propagandisten, ook onder de beambten van gouvernementsdiensten en bedrijven zich door de agitatorische

actie steeds bleef uitbreiden, tot schade van het aanzien en van het gezag van de bestuursambtenaren en van het prestige der regeering.

De bestuursambtenaren die het gevaar uiteraard zeer goed inzagen, begrepen niet meer, wat de regeering eigenlijk wilde, verkeerden in onrust en in onzekerheid over de houding welke de gezags-zwakke regeering van hen verlangde. Toen zag de regeering in, dat er thans eindelijk moest worden „opgetreden"...

Gij denkt dat de P.K.I. thans toch stellig tot verboden vereeniging werd verklaard? Gij vergist u wederom. Dit „optreden" bestond, behalve in een tijdelijke beperking van het vergaderrecht, in een verduidelijking bij circulaire van het voor l a n d s d i e n a r e n geldend verbod om in het openbaar politieke propaganda te voeren „welke ontwrichting van het Overheidsgezag ten doel had of daartoe leidde." Zóóver was het met de gezagsondermijning dus reeds gekomen dat zulk een aanschrijving noodig was!

Natuurlijk was een en ander volstrekt ontoereikend voor het daarmede beoogde doel. Toch was dit het eenig houvast, dat aan de ambtenaren en hoofden en aan dat deel der bevolking dat tegen revolutie was, werd gegeven!

Dat de communistische methode om allerwege agitatie teweeg te brengen, bij de door de regeering daartegen aangenomen politiek van onthouding, op den duur effect *moest* sorteeren, werd door de P.K.I. *goed* begrepen. Einde 1924 besloot die vereeniging zich toe te leggen op versterking, uitbreiding en revolutionneering van de Vakbeweging, conform de instructies van de

door Moskou gestichte communistische *„Red Eastern Labour Union"* te Canton.

Die drang tot actieve werkzaamheid kwam het eerst tot uiting in het gewest Jogjakarta waar de P.K.I. met hare 38 secties en 1140 kernleden en de met haar verbonden Sarekat Rajat met 46 secties en 31000 leden, een congres hield. Tijdens dit congres werd door een der voormannen van de P.K.I. betoogd, dat door de revolutionnaire vakbonden overal revolutionnaire agitatie moest worden gevoerd, *óók door middel van terroristische daden.*

Zij, die tot brandstichting en moord bereid waren, dienden te worden opgeleid om in de P.K.I. te worden opgenomen. Hun diende idee van „organisatie" te worden bijgebracht, opdat binnen afzienbaren tijd met succes een revolutie zou kunnen worden verwekt. Bij de arbeids-organisaties behoorde voorts overwegend te zijn: *de wil om de macht te veroveren.*

In verband daarmede achtte men strenge partij-discipline, goede proletarische en revolutionnaire gevoelens bij de leden urgent. Daarom werd aangedrongen op het trouw bezoeken van vergaderingen en cursussen.

Gij vermoedt, dat thans dan toch eindelijk aan het heilloos drijven van deze communistische-revolutionnair-terroristische vereeniging een krachtig halt zou zijn toegeroepen. Ook nu alweder vergist gij u. Wij waarschuwden u reeds, dat ons verhaal eentonig zou worden. Het *„gouverner c'est prévoir"* bleek ook thans voor dezen met „liberale" vrijheids-tendenzen doortrokken Landvoogd niet geschreven.

Het alleszins natuurlijk gevolg daarvan was, dat het jaar 1925 zich kenmerkte door een nog bedrijviger agitatorische actie der communisten. Alle bij bedrijven en ambachten, bij het transportwezen, de industrieën en de mijn- en petroleum-bedrijven werkzame arbeiders werden in communistische bonden vereenigd, die werden ondergebracht bij de *„Roode Vakcentrale"* te Semarang.

De communistische organisatie op grond-

slag van de Komintern werd versterkt door strenge selectie en door vorming van kleine groepen (3, 5 tot 10 man) elk met een eigen leider, die in staat moest zijn elk lid „geestdrift" bij te brengen.

Om het politioneel toezicht zooveel mogelijk te bemoeilijken, werden verschillende bijeenkomsten en cursussen op hetzelfde uur in verschillende wijken gehouden.

De jeugdorganisaties werden versterkt door oprichting van communistische padvinders-, sport en voetbalclubs, die den naam kregen van „barisan moeda" (of jeugdleger), die revolutionnair werden opgeleid, revolutionnaire propaganda onder de bevolking moesten voeren en de kinderen op de scholen „tot zich moesten trekken"! De communistische vak-actie trachtte in de eerste plaats haar doel te bereiken door het verwekken, overeenkomstig de Moskousche strijd-methoden, van een stakings-sfeer, in de eerste plaats te Soerabaja, knooppunt van handel, industrie, land- en zee-transport.

De talrijke, daartoe te dezer plaatse belegde vergaderingen mochten zich uit den aard der zaak verheugen in een druk bezoek ook van Inlandsche *matrozen* en *mariniers*, die toch reeds jaren lang, zonder dat de Regeering dit verhinderde door de Matrozenbond waren en werden opgeruid in *revolutionnairen* geest. Zij werden thans bovendien geïnfecteerd door het gezagsondermijnend gewroet der Inlandsche revolutionnair-communistische vereenigingen, volgens Moskousche methoden, o.m. door het propageeren van *stakingen*. Zooals later blijken zou, waren het juist dit opgewekt revolutionnair sentiment en deze stakingspropaganda die in hare verdere, stelselmatig doorgevoerde ontwikkeling, geleid hebben tot de verzets-actie op de Vloot en tot muiterij op de „Zeven Provinciën"!

Wij weten dat gij met groote verwondering vraagt... wij hebben u toch gezegd, dat dit verhaal even eentonig zou worden als dat van Saïdja en zijn buffels! De onderkoning van Nederlandsch-Indië, zijn

principes getrouw, bleef nog steeds toestaan, dat de P.K.I. met haar noodlottige actie voortging.

Wij vervolgen onze gezags-schemeringsgeschiedenis.

Te Semarang, waar de communistische actie bijzonder actief was, was de atmosfeer reeds veel eerder met stakings-tendenzen geladen. In Juli 1925 braken hier dan ook stakingen uit bij eenige drukkerijen en bij de Centrale Burgerlijke Zieken-Inrichting waar het gezamenlijk Inlandsch verplegingspersoneel het werk neerlegde, met als eenig motief, let wel: het strenge optreden van één arts tegen een verpleegster!

Vervolgens brak een staking uit bij het Semarangs Stoomboot- en Prauwenveer.

Ook te Soerabaja braken verschillende stakingen uit, zoodat in December 1925 op alle machinefabrieken ter plaatse en bij de Droogdok Maatschappij gestaakt werd.

Een nauwgezet politioneel onderzoek wees uit, dat de centrale leiding van deze stakingen berustte bij het *hoofdbestuur der P.K.I.*

De regeering vond in het gebeurde aanleiding, om een onderzoek te doen instellen naar de arbeidstoestanden in de metaalindustrie te Soerabaja. Dit onderzoek werd gehouden door het hoofd van het Kantoor van Arbeid. Uit diens rapport bleek o.a. *dat de arbeidstoestanden in de industrie over het algemeen niet ongunstig en niet de oorzaak van de stakingen waren, maar dat de geheele stakings-beweging een weloverwogen en een systematisch ingezette communistische provocatie en organisatie dier beweging was!*

De regeering kwam nu toch — zij het dan ook weer te elfder ure — tot het besef, dat de maat voor Darsono, voorzitter van de P.K.I., thans volgemeten was: in werkelijkheid was die maat, naar wij zagen, al geruimen tijd niet alleen boordevol, maar zelfs al lang overgeloopen.

Hoe dit zij, de regeering interneerde in Januari 1926 Darsono en enkele andere Javaansche voormannen, maar beging thans

ten derde male de, zonder binnen bereik van de strafwet te vallen, feitelijk niet te qualificeeren fout, om aan Darsono vergunning te verleenen Nederlandsch-Indië te verlaten!

De voorbeelden van de in 1922 en 1923 verbannen leiders Tan Malaka en Semaoen, die de hun verleende vergunning om Indië te verlaten, toen reeds jaren lang misbruikten, om van Oost-Azië, speciaal van Singapore, voortdurend met de voornaamste Javaansche communistische voormannen der beweging tegen het Nederlandsch gezag in Indië te conspireeren, hetgeen der regeering, dank zij haar uitnemenden politieken recherche-dienst, volledig bekend was, hadden den landvoogd *in het geheel niets geleerd.*

Bepaald misdadig kan men dit natuurlijk niet noemen. Maar het was een uit vertroebeling van politiek inzicht voortvloeiende aperte verkrachting van het gezond verstand. Het was erger nog dan dat. Het was vóór alles een onverantwoordelijk spel met zeer dure Indische staatkundige en economische belangen!

Het is nauwelijks noodig te constateeren dat Darsono zich uit Indië rechtstreeks naar Moskou begaf, waar hij trouwens persoonlijk, van vorige bezoeken, reeds goed bekend was (o.a. vertoefde hij met Tan Malaka — na diens interneering — zoowel aan het door Moskou georganiseerd, prominent communistisch centrum te Berlijn, als te Moskou) en waar hij in 1921 zelfs het IIIde congres der Komintern bijwoonde als vertegenwoordiger van Java, hetgeen der regeering uit de rapporten der zeer actieve Indische politieke recherche bekend was. Te Moskou aangekomen, viel hem de buitengewone eer te beurt om, in verband met de zeer gewichtige diensten door hem in Nederlandsch-Indië aan de communistische partij bewezen, verkozen te worden tot candidaatlid van het Ekki, of voluit: van het Executief Komité der Kommunistische Internationale, d.i. het in Moskou zetelend bijna almachtig lichaam, dat de beginselen en

besluiten vaststelt, waaraan alle bij de Komintern aangesloten communistische partijen, waar ook ter wereld, onvoorwaarlijk hebben te gehoorzamen.

Daarop hield Darsono met tusschenpoozen zijn verblijf in Oost-Azië, waar hij — hartstochtelijk revolutionnair-communist als hij was — gelegenheid had, om door zijn wrok en haat tegen het Nederlandsch gezag en door zijn deskundigheid op het gebied van den terroristisch-communistischen strijd, de hem aldaar bezoekende voormannen der beweging in Indië, te instrueeren en vooral om hen tot vertrouwen in en tot volhardend doorzetten van de Indische anti-gezagsactie te inspireeren.

Verontwaardigd over dezen onvergeeflijken misslag der regeering, meent gij dat deze, afgescheiden van deze fout, thans den tijd gekomen zou achten, om eindelijk ook tegen de P.K.I. als zoodanig, m.a.w. als *gezags-gevaarlijke en orde-ondermijnende vereeniging,* op te treden? Neen, de landvoogd liet de P.K.I. ongemoeid haar gezags-kapotmakende actie voortzetten!... wij waarschuwden u, zooals ge ziet terecht, dat dit verhaal even eentonig zou worden als van...

Wij gaan voort.

Zooals bleek, waren de leiders der Indische communistische partij sedert begin 1925 doende geweest om te komen tot een *daadwerkelijke massa-actie.* Geen wonder dat het in de tweede helft van dat jaar tot een regelrechte politiek van geweldddaden kwam.

Tijdens de Jogja-conferentie van December 1924 erkende de communistenleider Ali Archam zonder omwegen dat de P. K. I. een *gevaarlijke* partij was omdat, indien de proletariërs gedwongen werden om verzet te plegen, het de plicht der P.K.I. was dien strijd in revolutionnairen zin te leiden, om stakingen, al dan niet met sabotage, te doen uitbreken, om de macht te veroveren *langs revolutionnairen weg.*

In een in Maart 1925 te Batavia gehouden bijeenkomst der P.K.I. schroomde de bekende invloedrijke agitator Alimin niet om te

verkondigen, dat deze partij niet vijandig stond tegen degenen, die den vijand zijn goederen ontstalen, omdat daardoor het geld, dat de regeering door uitzuiging van den kleinen man verkreeg, niet ten bate der politie zou kunnen worden aangewend. Daarom moest de P.K.I. booswichten zoeken, aan wie de leiding over andere misdadigers zou kunnen worden toevertrouwd. Een derde van de aldus door middel van misdrijven verkregen gelden en goederen zou voor de daders zelf bestemd zijn, twee derde deel voor de P.K.I.

Het tijdstip was aangebroken, dat de P.K.I. van oordeel was, de Inlandsche maatschappij voldoende van haar terroristisch-communistischen geest te hebben doortrokken, om haar met vrucht tot een gewelddadige actie tegen het gezag te brengen.

In den loop van 1926 viel een gewapende bende van een paar honderd personen Inlandsche ambtenaren aan, waarbij een Inlandsch agent en een dorpshoofd werden verwond. Een aantal communisten deed een poging, om een der gebouwen van het magazijn van oorlog te Jogja door middel van explosief in de lucht te doen springen. Een troep van eenige honderden communisten pleegde gewapend verzet tegen het Inlandsch bestuur. Op meerdere plaatsen werden brandstichtingen gepleegd. Te Soerakarta werd een moordaanslag gepleegd op den Nederlandschen voorzitter van den Landraad en op een politie-rechercheur. Op de jaarmarkt te Soerabaja werden bommen geworpen. Ook elders werden bij huiszoekingen explosief en bommen gevonden. In het fanatiek-mohammedaansche Bantam ging de bevolking aan het vasten, een voorbode voor den „heiligen oorlog" tegen den ongeloovigen overheerscher, en had men wit goed ingeslagen voor de kleeding der ten doode gewijden!

Toen de regeering troepen zond voor een meerdaagsche militaire oefening en een aantal communistische raddraaiers deed arresteeren en vervolgen, luwde de beweging, die gewelddadig optreden tegen het bestuur beoogde, onmiddellijk. Een overtuigend bewijs voor het feit, hoe weinig regeerkracht er zelfs *toen* nog maar noodig zou zijn geweest om de beweging, die later zulk een vreeselijk verloop zou hebben, te beteugelen.

Ook te Batavia, Pekalongan, Tegal en Cheribon nam de communistische activiteit in sterke mate toe. Het bestuur, waakzaam als altijd, ontdekte plannen voor moordpartijen op ambtenaren, die door middel van brandstichtingen en op andere dergelijke wijzen in den nacht uit hun woningen zouden worden gelokt. Een bende gewapende communisten terroriseerde de bevolking, forceerde een gevangenis en bevrijdde de daarin opgesloten communistische raddraaiers. Te Koeta Radja (Atjeh) werd door communisten 's Lands kas, die door militairen werd bewaakt, opengebroken en het geld daaruit gestolen.

Trillende van verontwaardiging roept gij uit... beheersch u ook ditmaal nog, wij hebben u toch zeer uitdrukkelijk gewaarschuwd, dat ons verhaal eentonig zou zijn!

Inderdaad, de regeering bleef na dit alles nog steeds van oordeel dat de P.K.I. ongestoord haar gang kon blijven gaan!

In Atjeh werd een complot ontdekt om een militair bivak te overvallen, om in het bezit van vuurwapenen te komen. In de Padangsche Bovenlanden (Sumatra) werd de bevolking door bandieten-benden geterroriseerd. Een volkshoofd werd door communisten vermoord. Het bestuur bracht een communistisch complot aan het

licht, om het gezag omver te werpen door daadwerkelijk verzet en moord.

Bij het verhoor afgenomen aan een communist te Bandoeng, die in het bezit van explosief werd bevonden, bleek het bestaan van een geheel nieuwe geheime organisatie: de D. O. of Dictatoriale Organisatie, welke in den boezem der P. K. I. was gevormd met het doel, om de regeeringsmaatregelen ter bestrijding van het communisme te beantwoorden met daden van geweld en schrikaanjaging.

In een samenkomst, welke de meest vooraanstaande P. K. I.-leiders einde 1925 nabij Solo hielden, werd, in de verwachting daartoe geldelijken steun uit Moskou te krijgen, ten slotte het besluit genomen tot het verwekken in Indië van een algemeene revolutie. Dit Solo-besluit was van ongewoon vèrgaanden invloed op de beweging en moet, naar het oordeel der Indische regeering zelf worden beschouwd als de definitieve beslissing omtrent de bloedige opstanden, die op het eind van 1926 en daarna, op Java uitbraken en o.a. leidden tot de ontstellende tragedie der massa-deportatie naar Boven-Digoel.

Gij kookt van verontwaardiging! Wij bidden u, beheerscht u nog éénmaal: wij beloven u, dat de eentonigheid van ons verhaal weldra zal plaats maken voor een even gevarieerd als aangrijpend en tragisch schouwtooneel.

Voor de zooveelste maal bleek thans weder, dat deze verzetsbeweging sterk werd geïnspireerd en aangevuurd door Moskou via haar agenten te Sjanghay, Canton, Singapore en elders. Een dier agenten was de ons bekende Tan Malaka die, zooals wij zagen, tot die bemiddelende functie door de Indische regeering in de gelegenheid was gesteld. Hoe ver de gestie van dezen vurigen communist en onverzoenlijken vijand van het Nederlandsch gezag in Indië ging, blijkt o.a. uit een door hem in 1925 geschreven en in grooten getale over Indië verspreide in Canton gedrukte brochure, waarin hij een volledige uiteenzetting gaf van de stra-

tegie bij het inzetten van den komenden revolutionnairen strijd in Nederlandsch-Indië te volgen.

Uit een andere zeer kort daarna te Tokio verschenen brochure, citeeren wij niet meer dan de volgende twee zinsneden; de rest is uiteraard doortrokken van denzelfden geest:

> Maar als de Regeering den krater der beweging direct stopt, zal het revolutionnaire vuur elders ontploffen, bijv. *het suikerriet zal verbranden, bruggen zullen instorten, locomotieven zullen derailleeren en de Europeanen zullen worden vermoord.*" „Natuurlijk kan de volksvergadering in Indië eerst worden opgeroepen, zoodra er teekenen en bewijzen zijn, welke er op wijzen dat het arme volk revolutie-rijp is. *Bijvoorbeeld wanneer het volk, dat 55 millioen telt, den dood verkiest boven een leven als slaven en lacht bij het zien van paarden en gummiestokken der politie; als de gevangenissen worden opengebroken en de leiders daaruit worden losgelaten; als de spoorwegarbeiders en het scheepsvolk weigeren hun leiders naar een ballingsoord te vervoeren; als de soldaten weigeren de beweging te onderdrukken en op het onschuldige en ongewapende volk te schieten; als de Europeanen zich met de revolver in de vuist ter ruste begeven en niet durven eten vóór hun voedsel door een arts is onderzocht.*

Dank zij de onwankelbare tolerantie der regeering jegens de P.K.I. was het aantal secties dier vereeniging, dat in 1924 nog slechts 36 bedroeg, tegen het einde van 's landvoogds bestuur toegenomen tot bijna 70, waaruit blijkt in welke mate de kracht dier vereeniging in die jaren was versterkt.

Zoo was het met de Inlandsche beweging in Indië gesteld, toen mr. D. Fock op 7 October 1926 als landvoogd aftrad.

De sedert 1916 in Indië getolereerde revolutionnaire beweging op communistischen grondslag, waarvan een Van Limburg Stirum het jonge plantje in de gelegenheid had gesteld in den Indischen bodem wortel te schieten en tot een levenskrachtige spruit uit

te groeien, had zich onder Fock ontwikkeld tot een forschen boom, een krachtig, giftig woekergewas dat met zijn uitgebreid warnet van giforganen een zeer groot deel van Java benevens belangrijke gebieden van de buitengewesten omklemd hield, den Indischen grond met zijn communistische gifstoffen had doortrokken en vruchtbaar gemaakt voor den door Moskou met vreugde en ongeduld verbeiden rijpen oogst.

Moskou zou niet worden teleurgesteld; integendeel, de oogstresultaten waren, zooals van algemeene bekendheid is, in één woord schitterend! Wij zullen onze lezers de gedetailleerde beschrijving besparen van de in den nacht van 12 op 13 November 1926 en volgende dagen — dat wil dus zeggen niet meer dan ruim een maand na het aftreden van den G.-G. Fock — over een groot deel van Java en in de eerste dagen van Januari d.a.v. over een belangrijk gedeelte van Sumatra, uitgebroken algemeenen opstand. Men herinnert zich daarvan ongetwijfeld de bijzonderheden uit de uitvoerige berichten, welke hierover in de toenmalige Nederlandsche en buitenlandsche pers voorkwamen en diepen indruk maakten. Zéér in het kort komen zij op het volgende neer.

Dank zij de voortreffelijke Moskousche leiding en leering bleek het „Revolutionnair Comité", in welks handen de P.K.I. de organisatie van den opstand had gelegd, buitengewoon goed voor zijn taak berekend. Het volkomen *onverwacht* uitbreken van het oproer — dus zonder dat daarvan, in weerwil van de uiteraard langdurige voorbereiding, zelfs maar het geringste naar buiten was uitgelekt — zoowel als het uitbreken van den opstand over groote gedeelten van Indië op één en hetzelfde tijdstip, dus op een vooraf overeengekomen sein, wijzen op een onder Inlanders zeer ongewoon, slechts onder uitnemende Westersche (lees: Moskousche) leiding te bereiken discipline, beleid en organisatie.

Grootere en kleinere benden opstandelingen vielen op drieste manier en niet zelden met ware doodsverachting legerafdeelingen,

politie-machten, bestuursambtenaren, politiekampementen, enz. aan. Hoewel zij herhaaldelijk met verlies van dooden en gewonden werden teruggeslagen, lieten zij zich daardoor niet ontmoedigen. Zelfs op regenten — volgens de Inlandsche opvattingen feitelijk onaantastbare personen — werden moordaanslagen gepleegd. Districtshoofden, onder-districtshoofden, posthuis commandanten, recherchepersoneel, politie-beambten, Chineesche functionarissen, personeel van den postdienst, Inlandsche onderwijzers, Europeesch waterstaatspersoneel, vele aan het gouvernement trouw gebleven Inlanders werden afgemaakt, soms afgeslacht.

Een spoorwegstation en telefoonkantoren werden ingenomen, de inventaris vernield, de brandkasten opengebroken en geledigd.

Telegraaf- en telefoon-leidingen werden algemeen vernield om communicatie van het bestuur der opstandige streken met leger en politie te beletten.

Spoorwegen werden opgebroken, spoorbruggen onbruikbaar gemaakt. Tal van andere bruggen, houten zoowel als ijzeren, werden vernield, verbrand of opgeblazen.

Brandstichtingen, ook door middel van dynamiet — vooral van woningen van ambtenaren, maar ook van tabaksloodsen en bevolkingswoningen — werden in buitengewoon groot aantal gepleegd.

Zeer groote hoeveelheden vuur- en blanke wapenen, bommen en explosief werden bij huiszoekingen, of in den grond begraven, gevonden, welke een duidelijke aanwijzing waren van hetgeen nog te verwachten was geweest, indien bestuur, leger en politie niet krachtdadig hadden ingegrepen.

Een en ander culmineerde in het feit, dat zelfs te Batavia — het centrum van het gezag in Nederlandsch-Indië — onder den rook van het onder-koninklijk paleis en van de twee sterkste militaire garnizoenen op Java, door groote gewapende benden een aanval werd gedaan op het telefoonkantoor en op een groote gevangenis, dit laatste met het doel, om de hierin opgesloten vele hon-

derden misdadigers te ontzetten en aan hun strijdmacht toe te voegen!

Ziedaar dan, zéér in het kort, de even jammerlijke als bloedige gevolgen van het Inlandsch politiek beleid van een landvoogd, wiens inzichten waren vertroebeld door liberalistische beginselen en leuzen — een bloedige oogst, die in beeld brengt welke uitwerking een jarenlang getolereerde communistische ophitsing op een van nature gemoedelijk en goedaardig volk heeft en hoe verschrikkelijk de vergiftiging van het volkssentiment onder dezen liberalen landvoogd is geweest, dat zij leidde tot zulk een brute en bloedige uitbarsting van de laagste volks-hartstochten als die wij hierboven beschreven en die in de annalen onzer koloniale geschiedenis van de laatste eeuwen zonder precedent zijn!

Met nadruk merken wij op, dat de plaats gehad hebbende excessen geen verband hielden met den economischen toestand der verzets-gebieden. Dit blijkt overtuigend uit de rapporten der door de regeering ingestelde enquête-commissies, waarin o.a. wordt geconstateerd *dat de verzets-streek op Java integendeel in bevoorrechte omstandigheden verkeert en dat in die op Sumatra de economische toestand goed en de belastingdruk in vergelijking met Java zelfs licht is.*

Deze conclusie valt trouwens geheel binnen het kader van het feit dat, *naar internationaal oordeel,* Nederland, voor wat de deugdelijkheid van zijn economisch, maatschappelijk en staatkundig koloniaal beleid betreft, aan de spits van alle koloniale mogendheden ter wereld staat.

In dit licht beschouwd, kan men slechts tot één conclusie komen, n.l. dat nog nooit een duidelijker en overtuigender bewijs is geleverd van het feit, dat de consequent doorgevoerde toepassing van de principes van het liberalisme, zelfs in een model-kolonie als Nederlandsch-Indië *moet* voeren tot communisme, marxisme en in laatste instantie tot zuivere anarchie!

Het is te begrijpen, dat op een op zoo uitgebreide schaal gevoerde verzetsbeweging

en op zulk een onduldbaren aanval op de openbare orde, niet anders dan met ongewone middelen kon worden gereageerd.

Op welke wijze dit is geschied, is van algemeene bekendheid. Het ontstellende feit valt te constateeren, dat het noodig was in een economisch zóó bevoorrecht land als Indië, met zijn zachtaardige en meegaande bevolking, meer dan 13.000 personen gedurende korteren of langeren tijd in voorloopige hechtenis te nemen, 4580 personen tot in vele gevallen langdurige gevangenisstraf te veroordeelen, terwijl meer dan 1300 personen — met opoffering van vele millioenen gulden, welke deze maatregel aan den staat gekost heeft en ook thans nog steeds kost! — uit huis, haard en gezin moesten worden weggerukt en overgebracht naar het Boven-Digoel gebied op Nieuw-Guinea.

Daarmede was — althans oogenschijnlijk — aan de gezagsondermijning een einde gemaakt. Wij zeggen „oogenschijnlijk", want het is duidelijk, dat de door een bende communistische volksopruiërs in het gemoed van een, zelf aan de meest absurde voorstellingen van zaken en aan de onzinnigste beloften en voorspiegelingen (algeheele vrijdom van belastingen, verdeeling van alle bezit, de verjaging der Nederlanders uit Indië, e.d.) geloof hechtende millioenenbevolking, jaren lang uitgestrooide zaad van ontevredenheid, wantrouwen en haat tegen het wettig gezag, door de Digoel-interneeringen natuurlijk niet is, en ook niet kan worden uitgeroeid!

Het feit dat de overheid het zóóver liet komen, dat zij in de noodzakelijkheid kwam te verkeeren, om het jammerlijk instituut der Digoel-kampen in het leven te roepen — m.a.w. dat het noodig was om te grijpen naar het in de moderne koloniale staatkunde zonder precedent zijnde middel van massadeportatie van ver over de 1000 onderdanen — is dan ook niet meer of minder dan een vuistslag in het aangezicht der daarvoor verantwoordelijke, in funeste richting verpolitiekte regeering.

Indië van 1926 tot 1931 onder G.-G. De Graeff

Beschouwen wij thans het Inlandsch politiek beleid van den gouverneur-generaal *jhr. mr. A. C. D. de Graeff*, die van 1926 tot 1931 in Indië den landvoogdelijken zetel innam.

In tegenstelling met zijn ambtsvoorganger, die zijn carrière als Indisch advocaat maakte, had de heer De Graeff een jarenlangen ambtelijken diensttijd achter den rug in posities, die hem in doorloopend, meer of minder nauw contact brachten met de dragers van het landvoogdelijk gezag. Immers, na alle rangen bij de secretarie van den landvoogd (de Algemeene Secretarie) te hebben doorloopen, beëindigde hij zijn Indische loopbaan als lid, ten slotte als vice-president van den Raad van Indië.

Als zoodanig *nourri dans le sérail,* had het Indisch regeerbestel voor hem geen geheimen niet alleen, maar had hij gelegenheid gehad om van zéér nabij de openbare en intieme zijden van het regeerbeleid van twee der uitnemendste landvoogden, die Indië heeft opgeleverd, te leeren kennen — met name van een Van der Wijck en van een Van Heutsz, beide mannen die over ongewoon groote regenten-gaven beschikten, óók en zelfs in het bijzonder in dezen vorm, dat zij blijk gaven te weten wat zij als „hoogste gezagsdrager" aan het hun toevertrouwde gewichtige ambt verschuldigd waren.

Geen wonder dat men in Indië bij de komst van den gouverneur-generaal De Graeff, die zich aan zulke illustre voorgangers kon spiegelen, met groot vertrouwen in zijn regeerbeleid bezield was en van hem vooral een krachtig optreden tegemoet zag tegen de door zijn voorganger getolereerde diep gaande communistisch-terroristische propaganda, welke zulke diepe sporen in geest en gemoed van de Inlandsche volksbeweging had achtergelaten en de gezonde, levenwekkende beginselen daarvan sterk hadden gedenatureerd.

Zeer krachtige handhaving van het gezag behoorde daarom, *toen meer dan ooit*, plicht van een wijs en vooruitziend landvoogd te zijn.

Erkend moet worden, dat het eerste optreden van den heer De Graeff — met name de krachtige wijze waarop hij door de Digoel-deportaties en door het tot verboden vereeniging verklaren van de beruchte P.K.I., een einde maakte aan de door het wanbeleid zijns voorgangers veroorzaakte georganiseerde opstanden — van wijs beleid getuigde. Het gaf gegronde hoop tot de blijde veronderstelling, dat men in hem *the right man in the right place* had getroffen.

Helaas bleek al zeer spoedig, dat zij die deze hoop koesterden, zich te vroeg illusies gemaakt hadden en dat in werkelijkheid hier in den meest volstrekten zin gold het bekende:

> *„Ça ne vaut pas la peine, assurément,*
> *de changer de gouvernement!"*

Had bij het optreden van een Fock, de politieke tooneelaankleeding in den geest der Leidsche School van een Van Stirum moeten wijken voor demo-liberale tooneeldecoraties, bij het optreden van De Graeff zwaaide het tooneel een slag terug, om wederom te belanden in de mise-en-scène der Leidsche School en wel in een vorm zóó volmaakt als zelfs de grootste vereerders dier school in hun stoutste droomen nooit hadden durven verwachten.

Het waren m.a.w. opnieuw de valsche leuzen en hyper-ethische waanvoorstellingen der beruchte défaitistische, *„Indië los van Holland"* in haar schild voerende Leidsche School, die onder dezen landvoogd hoogtij vierden.

Ter karakteriseering van het vorenstaande, tevens tot beter begrip van zijn politiek beleid tegenover de Indische beweging, is het noodzakelijk hier vooraf enkele teekenende stalen te geven van het politiek sentiment, waaraan deze landvoogd leed.

Met verkrachting van de waarheid, dat voor den Oosterling èn de kracht èn de

rechtmatigheid van het gezag wordt bepaald door het vertrouwen, dat het gezag in zichzelf stelt, benoemde deze landvoogd het sociaal-democratisch volksraadslid Middendorp tot assistent-resident, d.i. tot hoogsten gezagsdrager van een bestuursafdeeling, niettegenstaande deze man kort tevoren in den Volksraad in een grondige en weldoordachte redevoering had betoogd, dat Nederland voor zijn slecht beheer van Indië gedagvaard behoorde te worden voor het forum eener internationale rechtbank en dat het uit de voogdij over Indië behoorde te worden ontzet!

Bovendien had Middendorp in een vergadering van extreme Inlandsche nationalisten zich van zijn zetel verheven om — door het in acht nemen van eenige minuten stilte — eer te bewijzen en hulde te brengen aan de communistische opstandelingen, die naar Boven-Digoel waren verbannen! Een en ander had o.a. tengevolge gehad, dat dit individu door den bond van het corps Europeesche bestuurs-ambtenaren, als onwaardig om daarvan langer lid te zijn, was uitgestooten!

De politieke mentaliteit van den gouverneur-generaal De Graeff bracht hem er dus toe om iemand die de eer van Nederland in het openbaar door het slijk had gesleurd en zich aan de zijde had geschaard van lieden, die hadden getracht het wettig gezag te vernietigen, te benoemen tot een ambt, waarin deze als vertegenwoordiger van den hoogsten gezagsdrager des lands dat gezag had hoog te houden!

Zijn Leidsche geestesrichting was voorts oorzaak dat hij, door zijn eenzijdige bevoorrechting van de deloyale vertegenwoordigers der Inlandsche bevolkingsgroep en de ten achterstelling der Europeesche en der loyale Inlandsche bevolkingsgroep, onrust en onzekerheid verwekte bij het Europeesch en Inlandsch bestuur, zoowel als bij de geheele Europeesche maatschappij, die van oordeel waren, dat onder het beleid van dezen landvoogd het Nederlandsch gezag niet veilig gesteld was.

Door deze gestie werden door hem doelbewust de rassen-tegenstellingen bevorderd, waarvan o.a. het gevolg was, dat het fundament werd ondergraven van den bekenden *Politiek Economischen Bond,* die onder zijn voorganger in en buiten den Volksraad op zoo zegenrijke wijze voor Indië had gewerkt door zijn associatie-politiek, gebaseerd op vertrouwen en samenwerking tusschen blank en bruin.

Door die bevordering der rassen-tegenstellingen was de gouverneur-generaal verder bepaaldelijk verantwoordelijk voor het te betreuren politiek verschijnsel, zich openbarende in de oprichting der *Vaderlandsche Club,* die in feite niets anders was dan een felle reactie tegen het beleid van den landvoogd, in welk beleid de Nederlandsche groep terecht een bedreiging zag van het Nederlandsch-Indisch belang.

Uit het hart gegrepen van de Leidsche School was de, in de richting „Indië los van Holland" voerende en daardoor onverantwoordelijke, door den landvoogd doorgedreven *Inlandsche meerderheid in den Volksraad.*

Doorgedreven, gezien de wijze waarop de landvoogd door zijn illegaal-voorbarige toezeggingen in den Volksraad, de Staten-Generaal feitelijk voor een *fait accompli* stelde. Onverantwoordelijk o.a. óók omdat, zooals de geschiedenis der laatste jaren uitwijst, het geen verantwoordelijkheid dragen dier meerderheid voor de door haar genomen besluiten en beslissingen, in steeds stijgende mate de Indische regeertaak op even onnoodige als bedenkelijke wijze verzwaart.

Als fanatiek aanhanger van de „Indië los van Nederland" in haar wapen voerende Leidsche School, hield de heer De Graeff te Saigon (Fransch Indo-China) op een door den gouverneur-generaal Pasquier aldaar te zijner eere aangericht officieel gastmaal een tafelrede in bewoordingen, die onbetwistbaar in zich sloten, dat hij stelselmatig en welbewust afstuurde op de *politieke onafhankelijkheid van Indië.*

Daartoe mede door de Leidsche School geïnspireerd, nam de landvoogd den regent van Batavia, Raden Achmad Djajadiningrat, op onder zijn meest vooraanstaande en vertrouwde raadslieden voor de bepaling van zijn beleid in zake zijn Inlandsche politiek. Deze raadsman was een intelligent, maar naar algemeen bekend was, zeer sterk anti-Nederlandsch gezinde persoonlijkheid. Om die reden was hij de allerlaatste persoon, die de landvoogd zich tot vertrouwensman had mogen toevoegen tot het geven van leiding en richting aan zijn politiek met opzicht tot de toenmalige Inlandsche volksbeweging, welke zich *langs onwettigen weg* vrijmaking van de Nederlandsche overheersching ten doel stelde.

Bovendien kan men zich voorstellen, welken indruk 's landvoogds voorkeur voor een Inlandsch adviseur van dit gehalte moest maken op zoovele andere, bekwame, intelligente Javaansche regenten, die loyaal, regeerings-gezind en bovendien ook andersszins volkomen betrouwbaar waren.

Al deze feiten waren duidelijke aanwijzingen, dat deze gouverneur-generaal — *horribile dictu* — de landvoogdij misbruikte als middel om welbewust liquidatie-politiek te voeren. Hoe hij dit deed en met welk resultaat, zal uit het navolgende blijken.

Medio 1927 — dus terwijl de Digoel-deportatie-maatregelen zelfs nog in vollen gang waren — tolereerde de regeering, dat te Bandoeng (dus in een der centra der jongste opstandige beweging) werd opgericht de *Partai Nasional Indonesia* onder de leuze „Indië vrij", en met als beginselen o.a. politieke „non coöperatie". Politieke propaganda werd gevoerd volgens *communistische methoden en tactiek!* Op initiatief van dit communistisch centrum kwam een federatie van „Vrijheid van land en volk" beoogende politieke vereenigingen tot stand, welke federatie de *Perhimpoenan Indonesia* — de beruchte, marxistische, Nederland-fel-vijandige Inlandsche studentenvereeniging te Leiden — machtigde nauw contact te onderhouden met de te

Berlijn zetelende even beruchte, communistische *Anti-koloniale Liga.*

Promotor en leider dezer vereeniging was ir. Soekarno, die met zijn partijgenooten — op het voetspoor der communisten, naar hij zelf getuigde — streefde naar aankweeking van een „revolutionnair sentiment" bij de bevolking. Een en ander, zoowel als het feit dat onder de leden dezer vereeniging vele leden der verboden P.K.I. waren, bewijzen dat men hier feitelijk te doen had met een herleving, zij het onder anderen naam, van de oude zooveel onheil gesticht hebbende P.K.I.!

Geheel in overeenstemming hiermede werden, zooals zal blijken, door de Partai Nasional Indonesia (in den vervolge kortheidshalve met P.N.I. aan te duiden) op openbare vergaderingen, enz. op de ons van vroeger bekende wijze weder op agressieve manier en in opruienden geest uiteenzettingen van de revolutionnair-nationalistische beginselen gegeven, alsmede van het streven om door georganiseerde massa-actie het Nederlandsch bestuur weg te vagen en te vervangen door een Inlandsche republiek.

In het openbaar over de „koloniale overheersching" sprekende, zeide Soekarno meermalen — het was een geliefkoosd thema van hem — wel in de hersens van de aanwezigen te willen „inhameren", dat de Hollanders alleen in Nederlandsch-Indië kwamen en komen „om hun leege buiken te vullen"; dat het „imperialisme" voortdurend geld uit Indië wegvoerde, waardoor de bevolking met den dag armer werd, enz. Het gouvernements-onderwijs werd op dezelfde wijze verdacht gemaakt; alle samenwerking met de regeering werd afgewezen.

Dit alles ging ten slotte zóóver, dat het zelfs der liquidatie-politiek voerende regeering wat te sterk bleek, weshalve zij in 1928 in den Volksraad de volksleiders „waarschuwde" voor hun extreem-revolutionnair-nationalistische propaganda, daaraan toevoegende dat het haar bekend was, dat er onder de voorstanders der non-coöperatie,

die naar haar overtuiging „een positief element van vijandigheid tegen de Nederlandsche leiding” bevatte, er verscheidene waren van wie overtuigend te bewijzen was, dat zij bovendien geweldpolitiek voorstonden!

Zonder zich van die waarschuwing iets aan te trekken, bleef Soekarno onverstoorbaar voortgaan met zijn gezags-ondermijnende actie. Te Semarang (het roode centrum van weleer) werd op een door 2000 personen bezochte vergadering, w.o. vele leden van de verboden P.K.I., een afdeeling van de P.N.I opgericht. Soekarno oreerde hier o.a., dat het verdwijnen van het Nederlandsche bestuur over Indië de *eenige uitweg* was, om tot betere toestanden te komen. In denzelfden geest werkte ook de Inlandsche pers ijverig voor een „onafhankelijk Indië.”

De regeering, naar aanleiding hiervan in den Volksraad ter verantwoording geroepen, aldus *au pied du mur* gesteld, „waarschuwde” de jongere volksleiders, die een academische opleiding hadden gehad, dat hun woorden, indien zij aldus voortgingen, noodlottige gevolgen zouden hebben. Mochten die woorden in voor rust en orde gevaarlijke daden dreigen te worden omgezet, dan zou de regeering voor geen middel terugdeinzen, om dit te voorkomen. Laat ons zien, welken indruk hierdoor op de volksmenners werd gemaakt en op welke wijze de landvoogd die waarschuwing in *daden* verwezenlijkte.

De P.N.I. ging — wij zeiden u toch, dat dit een verhaal over „gezagsschemering” zou zijn — onverstoord en met rusteloozen ijver met haar propaganda voort, thans echter óók in de binnenlanden met hun onwetende, nog onbedorven bevolking! Volgens communistische methoden werden cursussen opgericht tot vorming van een keurcorps, dat door een examen aan den tand werd gevoeld op zijn „revolutionnair inzicht”. Er werden, volgens het ons van vroeger bekende communistische voorschrift, 10-mannen kringen gevormd voor verder gaande propaganda. In vereenigingen, bonden, instellingen en bedrijven werd de zoo verderfelijke

communistissche cellen-vorming toegepast. In één woord, alles werd — in precies denzelfden geest als bij de actie, die tot den vorigen opstand had geleid — in het werk gesteld om een ontevreden stemming te kweeken, die allengs moest uitgroeien tot verzetsgeest. Met den dag nam het aantal leden der P. N. I. toe: in het begin van 1929 was dat aantal uitgegroeid tot over de 6000!

De regeering deed niets daartegen: haar liquidatie-politiek verliep immers zeer naar wensch!

Te midden van deze branding der gezagsondermijnende actie hadden de Inlandsche ambtenaren de grootste moeite en hadden zij alle krachten in te spannen om hun positie in het ambtelijk en maatschappelijk leven te handhaven. Nauwelijks bekomen van den schok, door de uitbarsting van den communistischen opstand van eind 1926 en begin 1927, op hun prestige teweeggebracht, en van de ontsteltenis, veroorzaakt door de op hun ambtgenooten gepleegde moorden en moord-aanslagen, zagen zij zich — dank zij de gezagslooze houding der regeering tegenover de volks-opruiing — opnieuw voor revolutionnaire woelingen geplaatst.

Het spook van den opstand waarde opnieuw rond, onophoudelijk aan het werk om een vijandigen verzetsgeest tegen het bestuur aan te kweeken, het bestuurs-gezag te ondermijnen, het ambtelijk verband te ontredderen. De Inlandsche ambtenaarsstand voelde zich niet opgewassen tegen de door den landvoogd getolereerde, feitelijk ongebreidelde actie van wetenschappelijk gevormde propagandisten. Zij trachtten tegen de krachtig voortschrijdende goed georganiseerde actie der agitatoren stelling te nemen door georganiseerde onderlinge aansluiting. Veel praktisch effect had die aansluiting echter niet en kòn zij ook niet hebben. Het eenige wat hier uitkomst had kunnen geven, met name een gezagskrachtige landvoogd ...... was er niet!

En wat de Europeesche bestuursambtenaren betreft — aldus las men toenmaals in

het vakblad van het Europeesch bestuurscorps — ook

> „hun prestige werd van dag tot dag weggegraven, door een venijnige Inlandsche pers, door rede voerende „leiders" en door politieke vereenigingen die veelal verkapte samenzweringen zijn. De Inlander mocht van het Bestuur dingen zeggen en schrijven die, als hij het van zijn buurman in het dorp deed, beantwoord zouden worden met een messteek of met een dosis vergif in zijn eten".

Gevolg van een en ander was, dat het voor de Inlandsche en Europeesche bestuursambtenaren — vooral in West-Java, waar de P.N.I. den grootsten aanhang had gekregen — buitengewoon moeilijk werd hun houding te bepalen tegenover het door die vereeniging gevoerd communistisch-agitatorisch „nationalisme", dat evenals indertijd het „communisme", doch thans op uiterst geraffineerde wijze, hun gezag dag aan dag aantastte!

De regeering, consequent haar liquidatiepolitiek in het oog houdende, was onaandoenlijk voor het hoogst pernicieuse van deze ongehoorde uitdaging en uittarting van het gezag.

Gedurende het geheele jaar 1929 konden de P.N.I.-leiders aldus hun propagandistische actie voortzetten met het doel de organisatie te *versterken* en vooral *uit te breiden*. Hun beweging vond weerklank bij verschillende andere gelijkgestemde politieke partijen. Dit was het succes van een voortdurende geraffineerd-suggestieve bewerking der massa, waarbij zoowel het heden als het verleden als gruwelijk, ellendig en ondraaglijk werd voorgesteld tegenover de vrijheidbrengende toekomst, die geheel in eigen hand lag...... wanneer men maar wilde!

Op een der P.N.I.-vergaderingen waar Soekarno tot een duizendkoppig publiek een hartstochtelijke rede hield, verklaarde hij, dat hij naar vrijheid streefde onder de P.N.I.-vlag: de rood-witte vlag met den kop van den Javaanschen buffel (rood = vol moed; wit = rein van hart; de buffelkop = vertrou-

wend op eigen kracht) en dat de P.N.I.-actie het gevolg was van de bezuinigingspolitiek der vorige regeering en van de Digoel-massa-deportatie van deze regeering. Voorts herhaalde hij, dat de *„proet krontjong"* — d.i. de „van honger rommelende leege buik"-politiek van het koloniaal-imperialisme, de P.N.I.-beweging had doen ontstaan.

Onvermoeid werd op cursussen gewezen op de „onderdrukking" van de bevolking door de vreemde heerschers; gewezen werd ook op het voorbeeld, door andere volken gegeven zooals Russen, Chineezen, Turken, enz., die toch maar kans hadden gezien om hun regeeringen omver te werpen.

Op nog een andere door meer dan duizend toehoorders bijgewoonde bijeenkomst had Soekarno het andermaal over de uitbuiting van Indië door de Nederlanders, de knotting van de volksrechten, enz. en wekte hij de aanwezigen op, om te zorgen klaar te zijn wanneer in der komenden Pacific-oorlog om het bezit van Indonesië zal worden gevochten. *Wanneer deze oorlog ontbrandt...... dán zullen wij wat beleven!*

Op tal van dergelijke vergaderingen werd de massa in dezen en soortgelijken geest bewerkt. Op een dezer bijeenkomsten vergeleek hij de koloniale regeeringen met een al-verslindenden en onverzadiglijken menschslang-draak, die den kop in Azië heeft geplaatst en het staarteinde in Europa, waar het monster onder het kwispelen van zijn staart millioenen winsten deponeert! Daarom hebben de volkeren in Azië het zoo ellendig, voegde hij er aan toe.

Andermaal vestigen wij hier de aandacht op den verderfelijken indruk, die een gezagsvijandige propaganda als deze noodzakelijk *moet* maken op een auditorium van onontwikkelde, kritieklooze, politiek-volstrekt-onwetende en door dit alles buitengewoon gemakkelijk te misleiden lieden. Maar bovendien bedenke men steeds, dat in een koloniale samenleving *de natuurlijke tegenkrachten ontbreken,* welke in een Westersche maatschappij opzetting tegen het gezag on-

eindig minder noodlottig doen zijn; zoo óók dat onder een vaak duizend en meer z.g. „overheerschten"-omvattend gehoor, een sterke anti-„overheerschers"-sfeer zeer gemakkelijk is op te wekken. Een sfeer welke niet zelden een blijvenden en diepen indruk nalaat.

Het behoeft nauwelijks vermelding, dat de te Soerabaja gehouden vergaderingen van hooger genoemden aard ook door Inlandsche *matrozen* en *mariniers* druk werden bezocht en dat hier, niet minder dan elders, door het uitstrooien van haat en wantrouwen tegen regeering en meerderen in rang, de eerbied voor het gezag voortdurend stelselmatig werd uitgehold. Geen wonder dat het toch reeds door de Matrozenbonden opgeruid marine-personeel ook hierdoor de Landsregeering meer en meer als een hem vijandelijk element ging zien, totdat... door de diep betreurenswaardige noodzakelijkheid van het werpen van de bom op de „Zeven Provinciën" de fatale onbekwaamheid der regeering ten deze in het helderst daglicht werd gesteld!

In Juli 1929 begrijpende, dat er aan de verontwaardiging van het loyale deel der bevolking althans op eenigerlei wijze moest worden tegemoet gekomen, kon de regeering, met den besten wil, aan haar liquidatie-politiek geen verdergaande concessie doen dan het opnieuw geven... eener „waarschuwing", waarop door de P.N.I.-leiders prompt op dezelfde wijze werd gereageerd als op alle vorige „waarschuwingen", waarvan zij in de praktijk de waarde hadden leeren kennen! IJverig gingen zij voort met het voeren van agitatorische propaganda, vooral in de z.g. cursussen, waarin zij bij voorkeur wezen op het revolutionnair sentiment, dat sedert ook bij de tot voor kort onbedorven binnenlandsche bevolking reeds vaardig was geworden. Op een vergadering te Bandoeng verklaarde een spreker, dat de vrijheid niet met holle woorden wordt gekocht, maar met goed en bloed moet worden verworven! Een ander had het over de *„imperialistische tijgers die de landsbevolking uitzuigen tot er*

geen merg meer in haar beenderen overblijft"!

Nog een ander vergeleek den ellendigen toestand van het volk met het zoete suikerriet, dat wordt uitgeperst door de kapitalisten en daarna weggeworpen!

Soekarno verklaarde de „reactie" van de „sana-partij" (de Nederlanders), doordat deze aan koorts lijdt als gevolg van het te veel eten van rubber en het te veel drinken van petroleum!

Dergelijke demagogische beeldspraak, die bij een Westersch auditorium waarschijnlijk meer op de lachspieren dan op het gemoed zoude werken, plegen op een gehoor van Inlanders diepen indruk te maken als bewijs van de macht en den durf der woordvoerders en van het schuldbesef, de zwakte en de vrees der regeering, welke zoodanige ophitsende redevoeringen ongestraft toelaat. Het beste bewijs van de juistheid daarvan is, dat door dezen vorm van massa-bewerkingen zelfs politie-beambten en militairen werden beïnvloed, waardoor het noodig was om het verbod van het lidmaatschap uit te vaardigen voor de geheele politie van West-Java en voor het geheele personeel van het departement van oorlog.

Het ging dus goed, zelfs zéér goed met de liquidatie-politiek der regeering. Deze vond dan ook, dat er best weer eens een concessie'tje aan het goed-willende deel der bevolking kon worden gedaan en richtte dus opnieuw een „waarschuwing" tot de raddraaiers. Het eenige resultaat van deze zooveelste „waarschuwing" was, dat men alleen wat voorzichtiger werd, maar overigens met de revolutionnaire actie voortging. De reflex op Soekarno van deze waarschuwing was o.a., dat hij op een vergadering te Bandoeng met plm. 2000 toehoorders verklaarde, dat hij „mati satoe, dateng doewa" was, waarmede hij wilde zeggen, dat er telkens voor één doode twee anderen zouden komen!

Het was dan ook niets minder dan natuurlijk, dat de sociale sfeer in een deel der Inlandsche samenleving op Java door

de heftige actie der P.N.I. in ernstige mate werd beroerd. In West-Java was de bevolking van streek geraakt door onrustbarende suggesties omtrent komende ongeregeldheden, waarin zij onvermijdelijk zouden worden betrokken.

Reeds lang waren wilde geruchten verspreid over een nieuwe opstandige beweging, welke in 1930 zou moeten uitbreken en dàn met grooter succes dan ooit te voren! Het land zou van de blanke overheerschers worden bevrijd!

De regeering moest ten slotte in den Volksraad zelf erkennen, dat de bevolking werd opgeruid, het gezag gekleineerd, de dienaren van het gezag gehoond en gesuggereerd, dat het gezag spoedig een einde zou nemen!

Thans werden van verschillende zijden berichten ontvangen over voorbereidingen van ongeregeldheden: op het eind van 1929 kwamen bij het Hoofdparket in korten tijd uit verschillende streken meer dan een 50-tal ernstige berichten binnen over een nieuwe dreigende verzets-uitbarsting, uitgaande van de P.N.I. Aan het volk werden de gewone, ons uit den vorigen opstand welbekende, misleidende valsche voorspiegelingen gedaan, indien het zich bij de beweging aansloot. Ook met pressie en intimidatie werd, evenals bij den vorigen opstand, gewerkt. Door een en ander werd, evenals voorheen, een zeer dreigende atmosfeer in het leven geroepen.

Men stond opnieuw aan den vooravond van een opstand!

Het gedrocht der gezagsondermijning, door den geest der Leidsche School gebaard, door de Indische pleitbezorgers dier school gevoed, verzorgd en gecajoleerd, was onder de koesterende stralen van de landvoogdelijke tolerantie tot vollen wasdom gekomen en was op het punt zijn onheilvolle vrucht af te werpen, waarvan het tot berstens toe zwanger was!

De misdadigheid...... neen, wij moeten ons in het belang onzer beweging bedwingen: zelfs de beste strafwetgeving is niet

altijd in staat te voorkomen, dat het hoogste recht tot hoogste onrecht wordt......!

Wij bepalen ons er daarom toe te constateeren, dat de landvoogd, beducht om de vrucht te oogsten van zijn eigen maaksel, te elfder ure de Justitie te hulp riep, met het gevolg dat bij vonnis van den Landraad te Bandoeng van 22 December 1930 Soekarno werd veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf, drie andere zijner mede-opruiers tot straffen uiteenloopend van anderhalf tot twee jaar. Deze straffen kunnen niet anders dan als *ongewoon clement* worden aangemerkt, in aanmerking genomen, ten eerste dat de tijd in voorloopige hechtenis doorgebracht, volledig van de straffen werd afgetrokken, ten tweede, dat de rechter hen schuldig had bevonden aan het zeer zware misdrijf van het jaren lang „deel nemen aan een vereeniging die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven en het zich opzettelijk uiten in woorden waarin verstoring der openbare orde en omverwerping van het in Nederlandsch-Indië gevestigd gezag werd aangeprezen."

Dit belette niet, dat de landvoogd Soekarno's toch reeds zeer milde straf later, bij wege van remissie, *tot de helft verminderde!*

Wij zullen aanstonds zien, hoe Soekarno zelf — op deze uiting van 's landvoogds consequent doorgevoerde liquidatie-politiek reageerde!

Alvorens verder te gaan brengen wij hier in herinnering het feit, dat op de evenbedoelde rechtszitting de heer Kiewiet de Jonge, 's landvoogds gemachtigde voor Algemeene Zaken in den Volksraad, als getuige door den rechter opgeroepen, zijn gezags-vijandige mentaliteit zóó weinig wist te beheerschen, dat hij den als verdacht van poging tot gewelddadige omverwerping van het wettig gezag terechtstaanden Soekarno ten aanschouwe van rechters en publiek de vriendenhand drukte! Wederom kenschetsend voor de geestelijke sfeer der toenmalige landvoogdij was, dat de heer Kiewiet de Jonge voor deze ongehoorde daad, tegenover

den daarover terecht verontwaardigden Volksraad, door den gouverneur-generaal in bescherming werd genomen!

De hooger bedoelde rechterlijke uitspraak had tevens de P.N.I. tot verboden vereeniging gestempeld. Dit vonnis, hoezeer ook toe te juichen, bracht echter niet de daarvan door het gezaglievende bevolkingsdeel gehoopte gevolgen. En kòn die gevolgen ook niet brengen, omdat door het vonnis niet anders bereikt was dan het zeer *tijdelijk* onschadelijk maken van een klein getal der ergste opruiers, terwijl onder de niet-gestrafte volksmenners *zeer vele,* zoo niet even, dan toch nog zeer gevaarlijke elementen vrij bleven rondloopen.

Gevolg daarvan was, dat de volksleiders, nadat de eerste indruk, die het vonnis had gemaakt, wat verbleekt was, reeds na eenige maanden te Batavia besloten om in de plaats van de verboden P.N.I., met vele leden dier verboden vereeniging, een nieuwe partij onder den naam Partai Indonesia te vormen, m. a. w. om de verboden partij, zij het onder nauwelijks veranderden naam, feitelijk te doen herleven!

Eenige plaatselijke groepeeringen die, in weerwil van dat verbod een zelfstandig bestaan waren blijven voeren, deden ten slotte ook op hun beurt, onder feitelijk denzelfden naam van *Pendidikan Nasional Indonesia* (Pendidikan beteekent hetzelfde als Partij), de oude partij herleven; nota bene onder leiding van Mohamad Hatta, oud-voorzitter van de beruchte Inlandsche anti-Nederlandsche Studenten-vereeniging te Leiden, en een de meest felle anti-Nederlandsch-gezag gezinde elementen, die het wetenschappelijk gevormde deel der Inlandsche maatschappij ooit heeft voortgebracht!!

Einde 1931 kwam Soekarno — dank zij de bijzondere gunst hem door den landvoogd verleend — twee jaar vóór de beëindiging van zijn straftijd weder in de maatschappij terug. Hij nam de leiding der Partai Indonesia weder in handen, predikte doorloopend verzetsgeest, klassen- en rassenhaat, kweekte een onverzoenlijke vijandschap jegens het

Nederlandsch gezag aan, enz. (zie het oude recept van den vorigen opstand) met het gevolg, dat de revolutionnaire propaganda wederom zulk een omvang en zulk een agressief karakter kreeg, dat de vereeniging weldra niet minder dan een 50-tal afdeelingen met het ontstellend aantal van bijna 20.000 leden omvatte!

Er zijn er, die den huidigen landvoogd voor deze actie van Soekarno verantwoordelijk stellen, omdat die in zijn eerste regeerings-periode viel.

Wij wenschen tegen zulk een valsche voorstelling van zaken op te komen. Met nadruk constateeren wij, dat de verantwoordelijkheid óók voor deze ernstige revolutionnaire bedrijvigheid nagenoeg geheel komt voor rekening van den gouverneur-generaal De Graeff. In de eerste plaats doordat deze een hoogst gevaarlijk revolutionnair als Soekarno, het hart en de ziel der toenmalige Inlandsche beweging, zonder noodzaak en zonder reden — neen, sterker nog: met bespotting van alle gezonde rede — uit de gevangenis haalde (waarin hij anders nog twee jaar veilig opgeborgen zou zijn geweest), om dezen aartsopruier opnieuw op de maatschappij los te laten! Wij herhalen met nadruk: *met bespotting van alle gezonde rede.* Ten bewijze dat hiermede geen woord te veel is gezegd, citeeren wij de volgende, door den huidigen minister van Koloniën in de Tweede Kamer gesproken woorden:

> „Reeds den dag na zijn gratieëering bezigde Soekarno in een openbare vergadering uitdrukkingen die hem eigenlijk weer naar de gevangenis hadden moeten doen terugkeeren. Hij betoogde, dat hij thans verscheen voor het volk als een gereinigde kris, die uit de scheede is getrokken en scherper is dan voorheen"!!

Dit, alleen uit zijn défaitistischen geest te verklaren, het gezond verstand tartend, ontijdig loslaten van zulk een door en door staatsgevaarlijk element als Soekarno, *op het oogenblik van het optreden van zijn opvolger,* van wien hem toch bekend was dat deze — als zijnde volkomen

Indisch-ondeskundig — geheel vreemd stond tegenover de moeilijke vraagstukken der Inlandsche beweging, tegenover aard en karakter der bevolking en tegenover haar wezenlijke en voorgewende politieke aspiraties, *is een daad die eenvoudig niet te qualificeeren is,* maar die onweerlegbaar de verantwoordelijkheid van Soekarno's jongste actie, die God beter 't werd gevoerd precies in de jaren waarin hij — hadde de liquideerende landvoogd niet ingegrepen — in de gevangenis zou hebben gezeten, doet komen voor rekening van den gouverneur-generaal De Graeff. Niet alleen dat hij door deze onverantwoordelijke daad op zichzelf reeds, de regeertaak van den nieuwen landvoogd ten zeerste verzwaarde, maar bovendien verhinderde de heer De Graeff zijn opvolger, om zich tegenover de *gezags-ondermijnende* actie te oriënteeren bij *gezagskrachtige* adviseurs, doordat de heer De Graeff vóór zijn aftreden er voor had gezorgd, de zetels van 's landvoogds *daartoe van nature aangewezen* raadslieden, voor een zeer groot deel te bezetten met lieden van zijn eigen „Indië los van Holland" mentaliteit!

Ten bewijze daarvan geven wij hieronder de volgende qualiteiten, namen en data. Door den gouverneur-generaal De Graeff werden gedurende de laatste paar jaren van zijn landvoogdij benoemd, tot:

lid van den Raad van Indië, in 1930, Raden Achmad Djajadiningrat: zijn ons, als sterk anti-Nederlandsch, bekende raadsman voor zijn Indisch politiek beleid;

directeur van het departement van Binnenlandsch Bestuur (het Indisch gezagsdepartement bij uitnemendheid), in 1929, A. Mühlenfeld, sociaal-democraat, die — *horribile dictu* — o.a. volledige medewerking verleende aan de ons bekende benoeming van den Nederlands prestige door het slijk sleurenden sociaal-democraat Middendorp, tot assistent-resident-afdeelingshoofd;

directeur van het departement van Onderwijs (het departement met den verstgaanden invloed op de cultureele ontwikkeling des volks), in 1929, dr. B. J. O.

Schrieke, mede een van de vurigste aanhangers en bevorderaars van den geest der Leidsche School;

regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken bij den Volksraad, in 1928, mr. H. J. Kiewiet de Jonge, overtuigd adept van de Leidsche School; dezelfde die, op de rechtszitting in de zaak van den opstandeling Soekarno, dezen in het openbaar de vriendenhand drukte.

Des te funester in zijn consequenties was een en ander, omdat het Bureau voor Inlandsche Zaken — welks taak het o.a. is om aan den landvoogd advies uit te brengen in alle belangrijke quaesties in zake de Inlandsche volksbeweging en die, als gevolg van zijn personeels-bezetting door de jaren heen traditioneel pleitbezorger en zaakgelastigde van de Leidsche School is geweest — ook onder de regeering van den heer De Jonge deze traditie niet verloochende. De heer E. Gobée toch, toenmaals en ook thans nog hoofd van dit bureau, was en is een even hartstochtelijk aanhanger van de Leidsche School als alle tevoren genoemde personen.

Ter eere van den gouverneur-generaal De Jonge constateeren wij, dat hij — in niet langeren tijd dan waarin dit onder de gegeven omstandigheden mogelijk was — zich aan den greep van deze groep défaitistische adviseurs, waarin zijn voorganger hem stevig had ingekapseld, heeft weten te ontworstelen. Met dankbaarheid releveeren wij, dat zijn daarna gevoerd Inlandsch politiek beleid tot op den huidigen dag heeft getuigd van realiteitszin en van een wijs en gezagskrachtig inzicht.

Alvorens van den gouverneur-generaal De Graeff afscheid te nemen, komen wij nog even terug op zijn in Fransch Indo-China in een officieele tafelrede geuite woorden, welke onbetwistbaar in zich sloten, dat hij stelselmatig en welbewust aanstuurde op de politieke onafhankelijkheid van Indië.

In verband hiermede vragen wij: hoe is dit overeen te brengen, eenerzijds met de woorden: „Ik zweer getrouwheid aan de Grondwet" welke hij bij zijn plechtig, in handen van de Landsvorstin afgelegden ambtseed uitsprak, en anderzijds met het feit, dat diezelfde Grondwet in haar eerste artikel — dus als primair beginsel — de onverbreekbare band tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië consacreert?

Mede met het oog hierop wijzen wij op het ongehoorde, alleen onder een door-en-door verdorven parlementair stelsel mogelijke feit, dat deze zelfde gouverneur-generaal De Graeff, als belooning voor zijn jarenlange trouwe en gewichtige diensten, aan het Vaderland bewezen, door den minister-president Colijn, den „Sterken Man", is benoemd tot minister van Buitenlandsche Zaken, en dat nu juist in deze staatkundig onheils-zwangere tijden, een buitengewoon gezagskrachtig handhaver van de Rijkseenheid als vertegenwoordiger in het buitenland van het Nederlandsche volk meer dan ooit noodig is!

Zoo iets, dan heeft de door ons beschreven Indische gezagsschemering die tijdens het bewind van niet minder dan drie opvolgende landvoogden heeft geheerscht en die niet alleen de opstanden die tot de Digoel-massa-deportatie hebben geleid op haar geweten heeft, maar óók in zeer aanzienlijke mate tot de muiterij op de „Zeven Provinciën" heeft bijgedragen, wel onomstootelijk aangetoond, dat de in den loop van het volgend jaar aan te wijzen opvolger van

den huidigen landvoogd, zeer stellig niet iemand zal mogen zijn, die het Indische land en volk niet kent, en van wien niet met zekerheid te zeggen is, dat hij het Nederlandsche gezag krachtig zal handhaven.

Wij hebben hier te lande een minister van Buitenlandsche Zaken gehad, die „huiverde", toen het Nederlandsche volk aan zijn rechten in de Zuidelijke provinciën wilde vasthouden. De tegenwoordige minister van Buitenlandsche Zaken schrok in Buitenzorg als landvoogd er voor terug, om het Nederlandsche gezag te handhaven en maakt nu in Genève Nederland tot een verlengstuk van de Entente, die zijn oorlogsbuit van 1918 wil verdedigen onder het mom van Volkenbondspolitiek.

Maar in Indië zijn tenminste met de vaste hand van den tegenwoordigen gouverneur-generaal de rotte plekken grootendeels uitgesneden.

Zonder de overwinning van de N.S.B. kan dit werk niet blijvend zijn, want de oorzaak van deze rotte plekken lag niet in Indië, maar lag en ligt hier te lande. Van hieruit wordt Indië bedreigd, iederen dag weer. Die bedreiging zal eerst wijken wanneer het regeeringssysteem, dat die bedreiging vormt, zal zijn vervangen door den Nederlandschen nationaal-socialistischen staat.

Deze Brochure is ook gepubliceerd in „Volk en Vaderland" van 21 en 28 September 1935

